

ZÁRADÉK

Az eredeti papír alapú dokumentummal egyező.

Másolatkészítő szervezet neve: Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal

A másolat képi vagy tartalmi egyezéséért felelős személy neve: Károly-Kusiák Zsuzsanna (KAROLYZSUZSANN)

Másolatkészítő rendszer: Poszeidon (EKEIDR) Irat és Dokumentumkezelő rendszer 3.745.2.30

Másolatkészítési szabályzat: Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal vezetője 21/2021 (VI.1) utasítás

Másolatkészítési rend elérhetősége: www.kormanyhivatal.hu/download/f/4f/d6000/21_2021_VI_1_utasitas.pdf

Másolatkészítés időpontja: 2022.05.02. 12:01:29

BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

Ügyiratszám: BO/32/00129-17/2022.

Előzmény: BO/32/09333/2021.

Ügyintéző: Dr. Móriczné Vincze Zsuzsanna

Tárgy: Országos Vízügyi Főigazgatóság
(Budapest) a Kupai tározó
megvalósítására irányuló kérelmének
elutasítása

H A T Á R O Z A T

- I. Az Országos Vízügyi Főigazgatóság (1012 Budapest, Márvány utca 1/D; KÜJ: 103 061 113) megbízásából eljáró VIZITERV Environ Környezetvédelmi és Vízügyi Tervező, Tanácsadó és Szolgáltató Kft. (4400 Nyíregyháza, Széchenyi utca 15.) által 2021. november 10-én benyújtott, a Kupai tározó megvalósításának (KTJ: 102 964 443) engedélyezésére irányuló kérelmet

elutasítom.

- II. A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság (Miskolc) 35500/10453-1/2021. ált. számú iratában a környezetvédelmi engedély kiadásához szakhatósági hozzájárulását előírás nélkül megadta.
- III. A Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság Megelőzési és Engedélyezési Szolgálat (Budapest) 35000/3475-2/2022. ált. számú iratában a környezetvédelmi engedély kiadásához szakhatósági hozzájárulását előírásokkal megadta.
- IV. A határozat alapjául szolgáló dokumentációt a BIOAQUA PRO Környezetvédelmi, Szolgáltató és Tanácsadó Kft. (4032 Debrecen, Soós Rezső u. 21.) készítette 2021. november havi keltezéssel.
- V. Az eljárás 1 350 000,- Ft igazgatási szolgáltatási díj-köteles, mely a VIZITERV Environ Környezetvédelmi és Vízügyi Tervező, Tanácsadó és Szolgáltató Kft.-t terheli, és általa 2021. november 9-én befizetésre került.
- VI. Döntésem a közléssel véglegessé válik, vele szemben közigazgatási úton további jogorvoslatnak helye nincs. Ellene – jogszabálysértésre hivatkozva – a közléstől számított 30 napon belül a Miskolci Törvényszéknek címzett, de a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatalhoz 3 példányban írásban vagy elektronikus kapcsolattartásra kötelezettek esetén elektronikus úton benyújtott keresettel lehet élni. A keresetlevél benyújtásának a döntés hatályosulására halasztó hatálya nincs, de a bíróság elrendelheti annak részleges vagy teljes halasztó hatályát. Ha egyik fél sem kérte tárgyalás tartását, és azt a bíróság sem tartja szükségesnek, a bíróság az ügy érdemében tárgyaláson kívül határoz.

I N D O K O L Á S

Országos Vízügyi Főigazgatóság (1012 Budapest, Márvány utca 1/D.) megbízásából eljáró VIZITERV Environ Környezetvédelmi és Vízügyi Tervező, Tanácsadó és Szolgáltató Kft. (4400 Nyíregyháza, Széchenyi utca 15.) 2021. november 10-én a Kupai tározó megvalósítására vonatkozóan környezeti hatástanulmányt nyújtott be a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztályára.

A tervezett tevékenység a környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló 314/2005. (XII. 25.) Kormányrendelet (a továbbiakban Rend.) 1. számú melléklet 53. pontja [„Duzzasztómű vagy víztározó 2 millió m³ duzzasztott, illetve tározott vízmennyiségtől”] hatálya alá tartozik, így a környezetvédelmi hatóság előzetes vizsgálatban hozott döntésétől függően környezeti hatásvizsgálat köteles.

Az eljárás 2021. november 11-én indult a környezetvédelmi hatóságon.

Az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (Ákr.) 43. § (2) bekezdése alapján BO/32/09333-2/2021. számon, 2021. november 17-én kiadmányozott irattal tájékoztatta a környezetvédelmi hatóság az ügyfelet a teljes eljárásra történő áttérésről.

A VIZITERV Environ Környezetvédelmi és Vízügyi Tervező, Tanácsadó és Szolgáltató Kft. megfelelő módon igazolta, hogy az eljárásban meghatalmazottként eljárhat az Országos Vízügyi Főigazgatóság (1012 Budapest, Márvány utca 1/D.) nevében és érdekében.

A környezeti hatástanulmányt a BIOAQUA PRO Környezetvédelmi, Szolgáltató és Tanácsadó Kft. (4032 Debrecen, Soós Rezső u. 21.) készítette 2021. november havi keltezéssel.

A környezeti hatástanulmányban foglaltak alapján a tervezett Kupai tározó leírása:

A Kupai tározó tervezett teljes térfogata árvízi túlduzzasztási szinten 3 000 000 m³.

Elhelyezkedés, érintett ingatlanok:

A tervezési terület Miskolctól 32 km-re, 155 – 156 mBf szinten található. A völgyszakasz a Cserehát lankás, lágyvonalú dombvidékén fekszik Kupa és Felsővadász községek között. A tervezett 345 m hosszú völgyelzárás helye Kupa községtől É-ra, a Mezőgazdasági Szövetkezet telephelyénél lévő hídtól mintegy 250 m-re, a Vadász-patak Kupai-mellékág 4+395 km szelvényében van.

A tározótéren belül NY-ról egyenletes partvonulat a jellemző, míg a K-i oldal tagoltabb, két mellékvölgy becsatlakozása formálja alakját. A völgyfenéken zsombékos kaszálók, a domboldalakon intenzíven művelt szántó-területek vannak.

A tervezett tározótérben műszaki létesítmény, épület nincs.

A patakot keskeny parti zóna határolja, a meder nádas növényzettel erősen benőtt. A tározóterületen nagyobb fák szinte nincsenek.

A tározó mellett fut a 2621 számú (Abaújlak – Homrogd) közút, illetve a tározó tervezett vízfelülete több mezőgazdasági célú földutat érint, melyek kiváltása szükséges.

Az érintett vízfolyás szakasz, Felsővadász 038, Kupa 018 helyrajzi számú, kivett vízfolyások a Magyar Állam tulajdonában és az Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóság vagyongazdálkodásában vannak, azonban a tervezett tározótér és a völgyzárógát által elfoglalt terület jelentős része magánkézben lévő területen fekszik.

Ezen felül további területek lehetnek érintettek a műtárgyak elhelyezésétől függően:

Sorszám	Település	Helyrajzszám	Művelési ág	Szektorkód
1	Kupa	012/10	szántó	egyéni területek
2		012/11	szántó	egyéni területek
3		012/3	szántó	egyéni területek
4		012/4	szántó	egyéni területek
5		012/5	szántó	egyéni területek
6		012/6	szántó	egyéni területek
7		012/7	szántó	egyéni területek
8		012/8	szántó	egyéni területek
9		012/9	szántó	egyéni területek
10		015	kivett	önkormányzat
11		017	legelő	egyéni területek
12		018	kivett	központi költségvetési szerv
13		021	legelő	egyesülés
14		022	kivett	önkormányzat
15		023/10	szántó	egyéni területek
16		023/11	szántó	egyéni területek
17		023/7	szántó	egyéni területek
18		023/8	szántó	központi költségvetési szerv
19		023/9	szántó	egyéni területek
20	Felsővadász	030/2	legelő	egyéni területek
21		030/3	erdő	egyéni területek
22		031	kivett	önkormányzat
23		032/2	szántó	egyéni területek
24		032/4	szántó	egyéni területek
25		032/5	szántó	egyéni területek
26		032/6	kivett	egyéni területek
27		033	kivett	egyéni területek
28		034	kivett	önkormányzat
29		035	kivett	egyéni területek
30		036	kivett	önkormányzat
31		037	rét	egyéni területek
32		038	kivett	központi költségvetési szerv
33		039	szántó	egyéni területek
34		040	kivett	egyéni területek
35		041/1	kivett	önkormányzat
36		041/10	kivett	egyéni területek
37		041/2	szántó	egyéni területek
38		041/3	szántó	egyéni területek
39		041/4	szántó	egyéni területek
40		041/5	szántó	egyéni területek
41		041/6	kivett	egyéni területek
42		041/7	kivett	egyéni területek
43		041/	kivett	egyéni területek
44		041/9	kivett	egyéni területek
45		042	szántó	egyéni területek
46		045	kivett	központi költségvetési szerv
47		057/6	kivett	egyéni területek

Tervezett műszaki megoldások és fejlesztési lehetőségek:

A tervezett tározó többcélú tározó lenne, elsődlegesen vízkárelhárítási céllal. A vízkárelhárítási célú tározók jellemzője, hogy üzemvízszintje nem állandó, az a környeményektől függően változhat. A védendő terület (település) felett épített tározó alkalmas az előre meghatározott mértékű árvízcsúcs csökkentésére, miáltal az alatta fekvő terület árvízi biztonsága a vízfolyás medrének bővítése nélkül fokozható. Továbbá a tározó hordalék visszatartó képessége az alsó mederszakaszt jórészt mentesíti

a hordaléktól, így azon a szakaszon csökken a fenntartásra fordítandó munkamennyiség. Egy völgyzárógátas tározó a kisvízfolyáson érkező esetleges szennyezések bizonyos mértékű lokalizálására, a sikeres kárelhárítás megvalósítására is alkalmas. A tározott vízkészletből, szabályozott körülmények között száraz időszakokban a kisvízfolyásba az ökológiai célú vízpótlás biztosítható.

Nagyobb tározóknál többféle hasznosítási mód együttesen jelentkezik.

A tározó maximális árvízi üzemvízszintjét alapvetően meghatározza a közút szintje, mert azt kiváltani nem lenne célszerű és gazdaságos. Egy hosszítottással ez a probléma orvosolható lenne, de a tározó tervezett kapacitása ilyen körülmények mellett is elegendő. Magasabb vízszintnél Felsővadász belterületét is megközelítené a tározótér.

A tározó főbb műszaki adatai:

Völgyzárógát helye:	Kupai-Vadász-patak 4+395 km
Vízgyűjtőterület:	33 km ²
Patak Q _{1%} vízhozama:	20,79 m ³ /s
Völgyzárógát hossza:	316 m
Gát legnagyobb magassága:	11,3 m
Gáttérfogat:	79 000 m ³
Koronaszint:	159,0 mBf
Tározó maximális vízszintje (MÁSZ):	157,50 mBf
Tározó maximális vízszinthez tartozó térfogata:	3 000 000 m ³
Vízfelszín árvízi szinten:	70,9 ha
Tározó üzemvízszintje:	155 mBf
Tározó üzemvízszinthez tartozó térfogata:	1 600 000 m ³
Tározó minimális vízszintje:	151,0 mBf
Tározó minimális vízszinthez tartozó térfogata:	300 000 m ³

A tervezett tározó kialakításához völgyzárógátat, egyesített funkciójú központi műtárgyat (vízkivétel, fenékleürítő, árapasztó) és vészárasztót kell kialakítani. A központi műtárgy esetében a műtárgy hidraulikai eredmények igazolták, hogy elegendő az \varnothing 1,0 átmérőjű zsilipátmérő. A gát hullámverés elleni védelmét burkolattal biztosítani kell. A tározó fenntartásához szükséges gépek, felszerelések, védelmi anyagok tárolására örtelepet kell létesíteni.

Völgyzárógát méretezése:

A völgyzárógát funkcionális működésének biztosítására a gátat különböző rendeltetésű műtárgyakkal kell kiegészíteni.

A vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó műszaki szabályokról szóló 30/2008. (XII. 31.) KvVM rendeletben foglaltak irányadók völgyzárógát tervezéskor.

A völgyzárógát jellemző adatai:

- Völgyzárógát hossza:	316 fm
- Koronaszint:	159,0 m Balti
- Üzemivízszint:	155,0 m Balti
- Koronaszélesség:	4,0 m
- Koronadomborítás magassága:	0,2 m
- Rézsűhajlás mindkét oldalon:	1:3
- Magassági biztonság:	1,3 m
- Erózióvédelem:	fűvesítés
- szivárgó szélessége	1 m
- Mentett oldali kavics szivárgó hossza:	316 fm
- nyomáscsökkentő kutak száma	8-10 db
- padka szélessége:	6 m

A tervezett völgyzárógát földanyagú, homogén és vízzáró altaljon álló.

Előgát:

A vízminőség javítása érdekében a tározó felső részén a hordalékfogó előülepítő tározó kialakítását javasolják. Az előgátak létesítésének célja, hogy az előtte kialakult előtározóban az ott megtelepült nádas jellegű vízi növényzet a vízben lévő káros szennyeződések (pl. foszfor) kivonja a vízből. A nádat évente (szükségszerűen telente) le kell vágni. Az előgát anyaga kőszórás, a gáton biztosítani kell az érkező vizek továbbengedését áteresszel vagy széles bukóval.

Egyesített műtárgy méretezése:

Egyesített funkciójú műtárgy építés alatt biztosítja az árvízlevezetést, a tározó üzemelésekor a vízkivételt és a fenékleürítést, valamint az árvizek levezetését. Végeredményben az építés alatti vízlevezető műtárgyból alakítják ki a leeresztő műtárgyat.

Az egyesített műtárgy főbb adatai:

- Kezelőhid hossza	1,2 m
- Körbukós árapasztó torkolata:	2 db D=2000 mm ROCLA cső
- Körbukó átmérője	8 m
- Árapasztó bukóél hossza	25 m
- Energia csillapító medence hossza	20 m
- Terméskő burkolat	30-40 cm
- Homokos kavicsagyazat	15 cm

A központi leeresztő műtárgy alvízi szakaszán, valamint a tározó feletti vízfolyás szakaszon javasolt vízhozammérő műtárgy telepítése. Ezáltal a tározóba érkező és az onnan távozó vízmennyiségek regisztrálhatók, a vízkészletek nagyságrendje számítható.

Vészárasztó kialakítása:

A tározó alatt lakott területek húzódnak, így a maximális biztonság eléréséhez a tározó baloldali bekötésénél vészárasztó elhelyezése szükséges.

A vészárasztó a völgyzárógát testébe épül be, a tározó felőli oldalon a küszöbszintje MÁSZ+20 cm (157,9 mBf). Hidraulikai méretezése a széles küszöbű bukóéval (Cipoletti) azonos. Vízzállító képessége ~ 30 m³/s, a Q 0,5% árvízi vízhozamnak megfelelően.

A szükséges műtárgy egy kőburkolattal stabilizált vészárasztó, mely csak akkor lép működésbe, ha a katasztrófális mértékű árvíz a tározóban a mértékadó árvízszintet meghaladja. Kialakításának szükségessége elsősorban katasztrófális helyzetekben, jégzajlás, hordalékszállítás esetén az árapasztó bukóél esetleges nyílásszűkületek lehet indokolt.

A vészárasztó a gát alvízi rézsűjén betonba rakott terméskő anyagú surrantóban folytatódik, melynek alján energiatörő (csillapító) medence kialakítása javasolt, illetve a surrantóban energiatörő fogak elhelyezése. A surrantó fenékszélessége kb. 2,5 m. A gát lábánál egy szivárgó árokban gyűlik össze az átfolyt víz, mely visszavezetésre kerül a Kupai-Vadász-patakba. Az árapasztó rézsűjének minél laposabbnak kell lennie, hogy az üzemi közlekedés biztosítva legyen.

Fejlesztéssel keletkező, öntözésre felhasználható vízkészlet:

A patak sokévi középvízhozama:	96 l/s.
A Kupai-Vadász-patak Q _{1%} -os vízhozam: 20,79 m ³ /s, a Q _{10%} -os vízhozam:	12,13 m ³ /s.
A tározó teljes térfogata árvízi túlduzzasztási szinten:	~3 000 000 m ³ .
Ebből a tározóban 30 év alatt várható hordalék lerakódás:	~90 000 m ³
A teljes térfogatból az árvízcsúcs-csökkentésre fenntartott térfogata:	~1 400 000 m ³ (V _a)
A vízhasznosításra felhasználható tározó térfogat:	~1 600 000 m ³ (V _k)
A fejlesztés eredményeként keletkező, öntözésre felhasználható becsült vízkészlet:	1 600 000 m ³ (V _k)
A fejlesztéssel öntözhetővé vált terület nagysága:	838 ha

A környezetvédelmi hatóság 2021. november 29-én megkereste az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóságát adatszolgáltatás céljából. Az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatósága ANPI/1234-5/2021. számú 2021. december 07-én érkezett adatszolgáltatásában az alábbi tényekről és adatokról tájékoztatót:

- ”
- Az érintett patak- és völgyszakasz nem érint védett természeti terület és nem része a Natura 2000 területek hazai hálózatának.
 - A Kupai-Vadász-patak kijelölt vízfolyás víztest, ahol a Víz Keretirányelv szerint a jó ökológiai állapot/potenciál elérése a feladat.
 - A tervezett tározó létesítésének helyszínén a patakot természetközeli állapotú mocsárrétek kísérik a völgyaljon. A patak és a kísérő mocsárrétek botanikai és zoológiai értékeiről kevés adatt áll rendelkezésre, ott ezekre irányuló részletes felmérések nem történtek. Az érintett patakszakaszon és a kísérő mocsárréteken az alábbi védett fajok előfordulásáról vannak adataink: *Orthetrum brunneum*, *Coenagrion ornatum*, *Carabus convexus*, *C. coriaceus*, *C. granulatus*, *C. intricatus*, *Rhodeus sericeus*, *Gobio gobio*, *Cobitis elongatoides*, *Barbatula*

barbatula, Acrocephalus arundinaceus, Locustella naevia. A völgyszakasz cserjései számos további védett madárfaj (pl. Turdus merula, Luscinia megarhynchos, Sylvia atricapilla, Lanius collurio, stb.) potenciális fészkelőhelyei. A környezeti hatástanulmány elkészítéséhez kapcsolódó felmérések az érintett területen a védett mocsári csorbóka (Sonchus palustris) és a szálkás pajzsika (Dryopteris carthusiana) jelenlétét igazolták.

A tervezett völgyzárógátas tározó létesítésével a patak mintegy 2,5 km hosszúságú szakasza állandó víző tározóvá alakulna, ezáltal a vízfolyás erősen módosítottá válna, ökológiai állapota a jelenlegihez képest mindenképpen romlana. A tározó építésével a fentebb említett halfajok számára a hosszanti átjárhatóság lehetősége megszűnne, és a patak völgyére jellemző mocsárrétek helyét is az állandó víző tározó foglalná el. Mindez véleményünk szerint a Víz keretirányelv célkitűzéseivel ellentétes, ezért a felvázolt állandó víző tározó megvalósítását nem támogatjuk. Ökológiai, természetvédelmi szempontok figyelembe vételével ezen a helyszínen egy normál körülmények között szárazon álló záportározó kialakítását tartanánk elfogadhatónak, melynek sokkal jelentősebb árvízcsúcs csökkentő szerepe lehetne. Az öntözési igények kielégítése céljából javasoljuk megvizsgálni annak lehetőségét, hogy a Kupai-Vadász-patak mellékvölgyeiben van-e lehetőség völgyzárógátas tározók kialakítására."

A környezetvédelmi hatóság az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóságának adatszolgáltatása alapján BO/32/9333-29/2021. számon megkereste a megbízotként eljáró tervezőt.

A VIZITERV Environ Környezetvédelmi és Vízügyi Tervező, Tanácsadó és Szolgáltató Kft. EPAPIR-20211220-6608 számú 2021. december 20-án érkezett iratában az alábbiak szerint adta meg véleményét, melyet a környezetvédelmi hatóság továbbított az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatósága részére:

„A tervezett komplex hasznosítású tározó üzemeltetése a tározótérben húzódó vízfolyásszakasz (2,5 km) esetében egyes élőlénycsoportokra vonatkoztatva valóban káros hatásúak, azonban - éppen a tározás, majd aszályos időszakban a vízleadás lehetősége miatt- a szélsőségesen aszályos időszakokban akár az alvízi mederszakasz életközösségének fennmaradását is biztosíthatja, ill. az alvízi mederszakaszon fajgazdagabb vízi életközösség kialakulását teheti lehetővé, hiszen a vízfolyás részleges vagy teljes kiszáradása vízeresztéssel megakadályozható, biztosítható az ökológiai vízigény. Ezen felül számos élőlénycsoport tekintetében javító vagy értékteremtő hatások is várhatóak a tározó üzemeltetésétől."

Az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatósága ANPI/75-1/2022. számú iratában az alábbiakról tájékoztatott és az ANPI/1234-5/2021. számon adott véleményét továbbra is fenntartotta:

„Kétségtelen, hogy a tározó építése miatti kedvezőtlen hatások nem terjednek ki a víztest teljes területére, de megítélésünk szerint legalább a vízrendszer középső ágára - azaz a Kupai-Vadász-patakra- mindenképpen. Az is kétségtelen, hogy a beruházás következtében a víztest ökológiai állapota - az „egy rossz, mind rossz” elv alapján - jelenleg is rossz, így ehhez képest az nem is változhat kedvezőtlenebb irányba. Összességében az a véleményünk, hogy a tervezett beruházás nem a Víz keretirányelv célkitűzéseinek, az ökológiai állapot javításának vagy legalább szinten tartásának irányába mutatna, hanem azzal éppen ellentétes irányba hatna, több mutató tekintetében legalább a beruházással érintett szakaszon irreverzibilisen konzerválná a kedvezőtlen ökológiai állapotot."

A VIZITERV Environ Környezetvédelmi és Vízügyi Tervező, Tanácsadó és Szolgáltató Kft. EPAPIR-20220126-8765 számon az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatósága által adott ANPI/75-1/2022. számú válasz megküldéséhez iratbetekintést kért, BO/32/00129-6/2022. számon a kért iratot megküldte a környezetvédelmi hatóság.

A VIZITERV Environ Környezetvédelmi és Vízügyi Tervező, Tanácsadó és Szolgáltató Kft. EPAPIR-20220210-9614 számon 2022. február 10-én érkezett iratában további észrevételeket tett, melyet az érdemi döntés meghozatala során kértek figyelembe venni:

„Összességében megállapítható, hogy a tervezett beavatkozás eredményeként csökken a természetes víztestek és nő az erősen módosított víztestek aránya, ami egyértelműen nem a Víz Keretirányelv célkitűzéseinek irányába mutat. A tározó létesítése nélkül ugyanakkor nem valósulhatnak meg a tervezett tározó másodlagos céljai (a víztartalékolás, az aszályos periódusok vízpótlása, a vízfolyás vízjárásainak egyenletesebbé tétele), melynek egyértelműen a társadalom klímaváltozásához történő alkalmazását (adaptációját) segítő célok. Utóbbi, pozitívnak tekintett hatás akkor valósulhat meg amennyiben hatósági kötelezés írja elő az alvízi irányba minimálisan leadandó vízmennyiséget még a tározó vízkészletének rovására is”

Az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóságának álláspontja a későbbiekben részletesen ismertetésre kerül.

Az eljárás során a környezetvédelmi és természetvédelmi szempontok mellett vizsgáltam a környezetvédelmi és természetvédelmi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 71/2015. (III. 30.) Korm. rendelet 28. § (1) bekezdésében foglaltak értelmében e rendelet 5. számú melléklet I. táblázat 3., 4., 5., 6., 7., 8. és 18. pontjaiban szereplő szakkérdéseket.

A kiegészített dokumentációban foglaltak alapján a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal az alábbiakat állapította meg:

Természet- és tájvédelmi szempontból

A tervezett beruházás területe nem érint védett természeti, Natura 2000 területet. A tervezett beavatkozás egy része érinti a Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvényben kijelölt országos ökológiai hálózat ökológiai folyosó övezetét. A Kupai-Vadász-patak kijelölt vízfolyás víztest, ahol a Víz Keretirányelv szerint a jó ökológiai állapot/potenciál elérése a cél.

Az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatósága ANPI/1234-5/2021. számon nyújtott adatszolgáltatása alapján az érintett patakszakaszon és a kísérő mocsárréteken az alábbi védett fajok előfordulásáról rendelkeznek adattal: pataki szitakötő (*Orthetrum brunneum*), díszes légivadász (*Coenagrion ornatum*), selymes futrinka (*Carabus convexus*), bőrfutrinka (*C. coriaceus*), mezei futrinka (*C. granulatus*), lapos kékfutrinka (*C. intricatus*), szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus*), fenékjáró küllő (*Gobio gobio*), vágó csík (*Cobitis elongatoides*), kövi csík (*Barbatula barbatula*), nádirigó (*Acrocephalus arundinaceus*), réti tücsökmadár (*Locustella naevia*). Továbbá a völgyszakasz cserjései számos védett madárfaj pl. fekete rigó (*Turdus merula*), fülemüle (*Luscinia megarhynchos*), barátposzáta (*Sylvia atricapilla*), tövisszúró gébics (*Lanius collurio*) potenciális fészkelőhelyei. A környezeti hatásvizsgálati dokumentációhoz kapcsolódó felmérések alapján a beruházással érintett területen a védett mocsári csorbóka (*Sonchus palustris*), szálkás pajzsika (*Dryopteris carthusiana*), harántfogú törpecsiga (*Vertigo angustior*), ugarcsiga (*Helix lutescens*), skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*), diófacincér (*Aegosoma scabricorne*), kis szarvasbogár (*Dorcus paralelipipedus*), barázdabillegető (*Motacilla alba*), barna rétihéja (*Circus aeruginosus*), berki tücsökmadár (*Locustella fluviatilis*), bíbic (*Vanellus vanellus*),

cigánycsuk (*Saxicola rubicola*), egerészölyv (*Buteo buteo*), énekes nádiposzáta (*Acrocephalus palustris*), erdei pinty (*Fringilla coelebs*), fekete rigó (*Turdus merula*), füstifecske (*Hirundo rustica*), holló (*Corvus corax*), mezei pacsirta (*Alauda arvensis*), mezei poszáta (*Curruca communis*), mezei veréb (*Passer montanus*), sárga rigó (*Oriolus oriolus*), seregély (*Sturnus vulgaris*), széncinege (*Parus major*), vadgerle (*Streptopelia turtur*), zöld küllő (*Picus viridis*) és a fokozottan védett fehér gólya (*Ciconia ciconia*), gyurgyalag (*Merops apiaster*) is előfordul.

Tárgyi ügyben az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatósága ANPI/1234-5/2021. számon nyújtott adatszolgáltatásában továbbá az alábbiakat írta:

„A tervezett völgyzárógátas tározó létesítésével a patak mintegy 2,5 km hosszúságú szakasza állandó vizű tározóvá alakulna, ezáltal a vízfolyás erősen módosíthatóvá válna, ökológiai állapota a jelenlegihez képest mindenképpen romlana. A tározó építésével a fentebb említett halfajok számára a hosszanti átjárhatóság lehetősége megszűnne, és a patak völgyére jellemző mocsárrétek helyét is az állandó vizű tározó foglalná el. Mindez véleményünk szerint a Víz keretirányelv célkitűzéseivel ellentétes, ezért a felvázolt állandó vizű tározó megvalósítását nem támogatjuk. Ökológiai, természetvédelmi szempontok figyelembe vételével ezen a helyszínen egy normál körülmények között szárazon álló záportározó kialakítását tartanánk elfogadhatónak, melynek sokkal jelentősebb árvízcsúcs csökkentő szerepe lehetne. Az öntözési igények kielégítése céljából javasoljuk megvizsgálni annak lehetőségét, hogy a Kupai-Vadász-patak mellékvölgyeiben van-e lehetőség völgyzárógátas tározók kialakítására.”

Fentiekéről a környezetvédelmi hatóság BO/32/09333-29/2021. számon tájékoztatta a VIZITERV Environ Környezetvédelmi és Vízügyi Tervező, Tanácsadó és Szolgáltató Kft.-t, egyben az ezzel kapcsolatos álláspontjának kifejtését, valamint a véleményét alátámasztó dokumentáció megküldését kérte. A tervező EPAPIR-20211220-6608 számú, december 20-án érkezett levelében az alábbiak szerint adta meg álláspontját, dokumentációt nem csatolt:

„A környezeti hatástanulmány felmérései összesen 3 élőhelyfoltban (6,55 ha kiterjedésben) igazoltak a területen 4-es természetességi-degradáltsági osztályt elérő, természetközeli állapotú fátlan élőhelyeket (mocsárrét, magassárrét, vízi harmatkásás mocsárfolt), azonban ezek sem országos, sem térségi szinten nem tekinthetők unikálisnak. Ezen élőhelyek közül csak a D-i részen található bal parti magassásos ad otthont védett faj egyedeinek, a védett harántfogú törpecsiga egy kisebb állományának, melynek egyedszáma azonban eltörlődik az állandó vízborítással nem érintett Felsővadász 17E erdőrészletben detektált állomány egyedszámától, továbbá a faj a térségben és a hasonló dombvidéki területeken általánosan elterjedt. Ugyanezen erdőrészletben található a védett mocsári csorbóka 4, illetve szálkás pajzsika mindössze 2 töves állománya is. Az erdőrészletben fellelt védett fajok állományai nem kerülnek a tervezett üzemi vízszint alá, fennmaradásuk nem veszélyeztetett. A vízfolyás érintett szakaszán halak jelenlétét nem sikerült kimutatni, holott a felmérés helyszínétől D-i irányban egy korábbi (2014. évi) felmérés során több védett halfaj egyedét is fellelték. Ennek oka minden bizonnyal az utóbbi évek aszályos periódusai miatti kiszáradás. A felmért vízi makrogerinctelen fajgyűjtés mindössze egyetlen faja, a pataki szitakötő áll természetvédelmi oltalom alatt, amely faj egyedét viszont a tervezett tározótól délre, Kupa község belterületi szakaszán igazolták. A szárazföldi rovarfelismerés az egyenlő szárnyúakra és a xilofág ill. szaproxilofág bogarakra terjedt ki, védett egyenlő szárnyú faj a területéről nem került elő, míg védett xilofág/szaproxilofág bogarak jelenlétét az üzemi vízszinttel nem érintett északi erdőterületek elhalt faegyedeiből sikerült kimutatni, elhanyagolható egyedszámban, a kimutatott fajok (skarlátbogár, diófacincér, kis szarvasbogár) bár védettek, viszonylag gyakoriak. A jelenleg jellemző szegélyélőhelyekhez köthető madárfajok egyedszáma és fajdiverzitása némileg lecsökken, de középtávon vélhetően jelentős

számban jelennek meg majd vizes élőhelyekhez köthető madárfajok (köztük akár fokozottan védett fajok is). A tervezett komplex hasznosítású tározó üzemeltetése a tározótérben húzódo vízfolyásszakasz (2,5 km) esetében egyes élőlénycsoportokra vonatkoztatva (pl. vízi makrogerinctelenek, szárazföldi csigák) valóban károsító hatásúak, azonban — éppen a tározás, majd aszályos időszakban a vízleadás lehetősége miatt — a szélsőségesen aszályos időszakokban akár az alvízi mederszakasz életközösségének fennmaradását is biztosíthatja (beleértve a védett makrogerincteleneket és a halakat, melyek az elmúlt évek rendszeres aszályos időszakai miatt kiszáradt vízfolyásszakaszra ezidáig nem települtek vissza), ill. az alvízi mederszakaszon fajgazdagabb vízi életközösség kialakulását teheti lehetővé, hiszen a vízfolyás részleges vagy teljes kiszáradása vízeresztéssel megakadályozható, biztosítható az ökológiai vízigény. Ezen felül számos élőlénycsoport tekintetében javító vagy értékteremtő hatások is várhatók a tározó üzemeltetésétől, ahogy azt a hatástanulmány 5.2.6.2. fejezete kifejti. A hatástanulmány 2. mellékletét képező VKI 4. cikk (7) bekezdés szerinti vizsgálati dokumentáció megállapításai szerint a projekt kivitelezése olyan mértékben nem befolyásolja a víztest hidromorfológiai és biológiai minőségi elemek szerinti állapotát, hogy kategóriaváltást okozó állapotromlást idézzen elő a víztest ökológiai állapotában. A várható kedvezőtlen irányú változások jellemzően lokálisak, a 3 ágú összetett víztest egyik ágának kisebb szakaszát érintik. A Vadász-patak felső vízrendszere (VOR azonosító: AEQ089) felszíni víztestet érő lokális (viszonylag rövid szakaszt érintő) kedvezőtlen változások ellenére összességében nem befolyásolják negatívan az érintett felszíni és felszín alatti víztestekkel kapcsolatban a Víz Keretirányelv által meghatározott környezeti célkitűzések teljesülését, tehát nincs szükség az érintett víztestek kedvezőtlen állapotváltozását okozó hatások mérséklése céljából külön intézkedések tervezésére, valamint további, alternatív műszaki megoldások részletes vizsgálatára.”

A Főosztály BO/32/00129-2/2022. számú megkeresésére vonatkozóan, melyben megküldésre került a Viziterv Environ Kft. EPAPIR-2035-144/2021. számú nyilatkozata, az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatósága ANPI/75-1/2022. számú adatszolgáltatás tárgyú iratában az alábbi tényekről és adatokról adott tájékoztatást:

„A Kupai-tározót a Vadász-patak felső vízrendszere (VOR azonosító: AEQ089) megnevezésű felszíni víztesten tervezik kialakítani. A hatástanulmány 2. mellékletét képező VKI 4. cikk (7) bekezdés szerinti vizsgálati dokumentáció alapján a hidromorfológiai, fizikai-kémiai és biológiai elemek figyelembe vételével, a víztest összesített ökológiai állapotminősítési eredménye jelenleg rossz. A víztest tervezett beavatkozás előtti állapota a hidromorfológiai elemek alapján a következő: morfológiai állapot (jó), átjárhatósági állapot (nem értékelt), hidrológiai állapot (kiváló). Összesített állapota tehát a hidromorfológiai elemek alapján jelenleg jó. A beruházás hatására a morfológiai és az átjárhatósági állapot azonban a vízrendszer középső ágán, azaz a Kupai-Vadász-patakon irreverzibilisen romlana, tehát a hidromorfológiai elemek alapján ennek az ágnak az állapota bizonyosan romlana, ezen keresztül — az „egy rossz, mind rossz” elv alapján - véleményünk szerint a teljes víztesté is romlana. A víztest tervezett beavatkozás előtti állapota a fizikai-kémiai minőségi elemek alapján a következő: oxigénháztartás (kiváló), sótartalom (jó), savasság (kiváló), tápanyagok szerinti állapot (jó). Összesített fizikai-kémiai elemek szerinti állapot jó. A beruházás megvalósulásával állóvízzé válna a víztest egy része, ahonnan teljesen más kémiai paraméterekkel jellemezhető víz kerülne a tározó alatti vízfolyás szakaszokra (tehát a Kupai-Vadász-patakba, és az alatt, a Vadász-patakba is). Ez legalább a Kupai-Vadász-patak vonatkozásában kétségessé teszi, hogy az összesített fizikai-kémiai elemek szerinti jó állapot fenntartható-e. A víztest tervezett beavatkozás előtti állapota a biológiai elemek alapján a következő: fitoplankton (jó), fitobenton (mérsékelt), makrofiton (jó) makrozoobenton (rossz), hal (jó). A biológiai elemek szerinti állapot így — kizárólag a makrozoobentosz miatt — jelenleg rossz, és ez az

egyetlen mutató, ami miatt az összesített ökológiai állapotminősítési eredmény is rossz. Más szóval kizárólag a makrozoobentosz állapotának javulásával a teljes víztest állapota is jobb ökológiai minősítést kapna. Ez véleményünk szerint a beruházás megvalósulásával a teljes vízrendszer vonatkozásában kérdésessé válik, a Kupai-Vadász-patak állóvízzé alakuló szakaszán pedig bizonyosan ellehetetlenülne, azaz a tározó létesítése a makrozoobentosz rossz ökológiai állapotát itt irreverzibilisen konzerválná. A víztérre nem jellemző állóvízi fajok tömeges megjelenésével és a rheofil fajok eltűnésével esély se lenne annak későbbi javulására. A magasabb rendű növényzet és a halak vonatkozásában az érintett vízfolyás-szakasz állapotminősítésének eredménye szintén kedvezőtlen irányban változna. Továbbá a hatástanulmány is rámutatott, hogy a tározó létesítése miatt az idegenhonos kínai razbóra és az ezüstkárász állományának megerősödésével lehet számolni, melyek a tározó alatti és feletti vízfolyás szakaszokra is eljuthatnak. Ez természetvédelmi szempontból nem kívánatos, és akár a teljes vízrendszer, valamint alatta a Vadász-patak halfaunája szempontjából ronthat annak minősítésén. Összegezve a fentieket, kétségtelen, hogy a tározó építése miatti kedvezőtlen hatások nem terjednek ki a vízfolyás víztest teljes területére, de megítélésünk szerint legalább a vízrendszer középső ágára — azaz a Kupai-Vadász-patakra — mindenképp. Az is kétségtelen, hogy a beruházás következtében a víztest ökológiai állapotában nem következne be egy osztályközt elérő kedvezőtlen irányú állapotváltozás, de mivel az ökológiai állapot — az „egy rossz, mind rossz” elv alapján -jelenleg is rossz, így ehhez képest az nem is változhat kedvezőtlenebb irányba. Összességében az a véleményünk, hogy a tervezett beruházás nem a Víz keretirányelv célkitűzéseinek, az ökológiai állapot javításának vagy legalább szinten tartása irányába mutatna, hanem azzal éppen ellentétes irányba hatna, több mutató tekintetében legalább a beruházással érintett szakaszon irreverzibilisen konzerválná a kedvezőtlen ökológiai állapotot.” Fentiek alapján a tározó létesítésére vonatkozóan korábban adott ANPI/1234-5/2021. számú véleményét továbbra is fenntartotta.

Az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság ANPI/75-1/2022. számú adatszolgáltatására vonatkozóan a Vízterv Environ Kft. 2035-29-2022. iktatószámú iratában nyilatkozott:

„A hatástanulmány 2. mellékletét képező VKI 4. cikk (7) bekezdés szerinti vizsgálati dokumentációban szereplő módon a VGT2 részét képező felszíni vizek minősítési eredményeit tartalmazó adattábla (6-1 melléklet) alapján a Vadász-patak felső vízrendszere (VOR azonosító: AEQ089) víztest hidromorfológiai, fizikai-kémiai és biológiai minőségi elemek figyelembevételével végzett összesített ökológiai állapotminősítésének eredménye jelenleg rossz. A hidromorfológiai elemek alapján történő minősítés részeként a morfológiai állapot — jó, az átjárhatósági állapot — nem értékelt, a hidrológiai állapot — kiváló besorolású a VGT2 fent hivatkozott mellékletében szereplő adatok alapján. Az átjárhatósági állapot a VGT2 alapján tehát nem értékelt, az indoklás a kicsi vízgyűjtő. Ez valójában két szempontból sem helyes. Egyrészt a VGT2 módszertani leírása (VGT2 - Háttéranyagok 6-4.) alapján a „nem átjárható, kicsi víztestek (S méret: 10-100 krr12 vízgyűjtő nagysággal) „1”-es értéket vesznek fel a vándorló halak hiánya miatt”, másrészt a Vadász-patak felső vízrendszere (VOR azonosító: AEQ089) víztest közvetlen vízgyűjtőjének mérete 149,511756759 km², tehát meghaladja a 100 km²-es küszöbértéket. A VGT3 II. vítaanyagban az átjárhatóságot hasonlóan kell értékelni, mint a VGT2-ben. Az érintett víztestre vonatkozóan a két módszer azonos, csak a mesterséges víztestek értékelésében van eltérés. A VGT3 II. vítaanyagában a víztest átjárhatósági állapota már „1”-es értékű, azaz kiváló. Mivel közvetlen vízgyűjtőjének mérete nem változott, a kiváló állapotot nem automatikusan, a méretéből adódóan kapta, hanem mert tényleg átjárható. Medrében a hosszirányú átjárhatóságot akadályozó keresztirányú műtárgyak nincsenek. A Vadász-patak felső vízrendszere (VOR azonosító: AEQ089) víztest egy összetett víztest, melynek 3 ága van: a Kupai-Vadász-patak, a Selyebi-Vadász-patak és a

Tomori-Vadász-patak. A duzzasztóművet a Kupai-Vadász-patak víztestnek minősülő szakasza alsó harmadában tervezik létesíteni. A VGT2 szerint „összevont víztest esetén amennyiben az egyik ág szabad, az átjárhatóság lehet jó”, míg a VGT3 II. vitaanyaga szerint „összevont azonos tulajdonságú szakasz esetén amennyiben az egyik ág szabad, az átjárhatóság lehet jó”. Ezek alapján megvizsgálva a módszertani leírás kritériumait a tervezett völgyzárógát létesítése után is lehet kiváló a víztest átjárhatósági állapota. A korábbi archív halas felmérések eredményei azt mutatják, hogy a tervezett völgyzárógát fölötti szakaszon is előfordulhatnak halak. A jelen projekt keretében végzett felméréseink során — vélhetően a korábbi kiszáradás miatt — nem igazoltuk halak jelenlétét, azonban a korábbi felmérések során igen, ami azt bizonyítja, hogy a halak vándorlásuk során a víztest Kupai-Vadász-patak ágának fentebbi szakaszait is felkeresik. Természetvédelmi szempontból értékes halfajok közül a védett fenékjáró küllő és kövicsík, valamint a védett és közösségi jelentőségű szivárványos ökle és vágócsík fordult elő. A tervezett völgyzárógát a kupai ágon a halak vándorlását hallépcső hiányában ellehetetleníti. A tervezett tározó létesítésével a Vadász-patak felső vízrendszere (VOR azonosító: AEQ089) vízfolyás víztesten előreláthatólag egy állóvíz jellegű szakasz keletkezne. Ennek a víztest morfológiai állapotára gyakorolt hatása azonban nem egyértelmű. A VGT1-ben az 50 ha-nál nagyobb tározók a vízfolyás részeként lettek értelmezve. A VGT2-ben az 50 ha-nál nagyobb tározók külön állóvíz víztestként lettek kijelölve. A VGT3 II. vitaanyagában a felszíni víztestek felülvizsgálatakor a felszíni víztestek Magyarországon 4 kategóriába lettek sorolva: vízfolyás, állóvíz, erősen módosított, mesterséges. „A tározó minden esetben erősen módosított víztest, ha kategóriát vált: vízfolyásból állóvíz lesz” (VGT3 II. vitaanyag). Ebből következően a tervezett beruházás eredményeként kialakuló Kupai-tározó várhatóan leválasztásra kerül a Vadász-patak felső vízrendszere (VOR azonosító: AEQ089) vízfolyás víztestről és külön, erősen módosított víztestként kerül értékelésre a biológiai, a fizikai-kémiai és a hidromorfológiai paraméterek, minőségi elemek alapján a tározó ökológiai potenciálja is. Az így létrejött erősen módosított víztest tehát a továbbiakban nem állóvíz és nem vízfolyás, hanem egy külön kategória — erősen módosított víztest. Ennek hatására a természetes víztestek aránya csökken, az erősen módosított víztestek aránya nő majd a változás eredményeként, ami mindenképpen egy kedvezőtlen irányú változás. Emellett a Vadász-patak felső vízrendszere (VOR azonosító: AEQ089) vízfolyás víztest hidromorfológiai állapota várhatóan nem romlik, ill. nem változik és az új, erősen módosított tározó víztest hidromorfológiai minősítésének eredménye is elérheti a jó minősítést, de a VGT3 II. vitaanyag 6-4-es háttéranyagában foglalt minősítési módszer alapján ez jelentős mértékben függ attól, hogy a tározó vízutánpótlása megfelelő mértékű lesz-e. A 2021-ben végzett terepi felméréseink eredményei alapján a megfelelő mértékű vízutánpótlás kétséges, ill. nem mindig biztosított, tekintve, hogy a 2021. évi tavaszi felmérések során nem tudtunk halat kimutatni a Kupai-Vadász-patakban, ami tapasztalataink alapján arra volt visszavezethető, hogy a vízfolyás érintett szakasza a felmérést megelőző hetekben bizonyos ideig biztosan ki volt száradva. A fizikai-kémiai minőségi elemek alapján történő minősítés a VGT2 részét képező felszíni vizek minősítési eredményeit tartalmazó adattábla (6-4a melléklet) alapján a benyújtott dokumentációban foglaltaknak megfelelően a következőképpen alakul: oxigénháztartás — kiváló, sótartalom — jó, savasság — kiváló, tápanyagok szerinti állapot — jó. Mindezek alapján az összesített fizikai-kémiai elemek szerinti állapot jó. A hidromorfológiai minősítés várható alakulásának értékelése kapcsán fent leírtaknak megfelelően várható, hogy a tervezett beavatkozás eredményeként létrejövő új tározót különálló erősen módosított víztestként határolják majd le, ennek megfelelően történik majd a fizikai-kémiai minőségi elemek alapján történő minősítése is. A fizikai-kémiai minőségi elemek várható alakulása nagy mértékben függ a tervezett tározó tényleges hasznosításától. Amennyiben olyan hasznosítási formák jelennek meg, amelyek külső tápanyag vagy egyéb külső anyag bevitelével járnak, az akár jelentősen befolyásolhatja a tervezett tározó mindegyik fizikai-kémiai minőségi paraméterének alakulását. Ilyen jelentős külső tápanyagbevitellel járó hasznosítási forma lehet például a halastóként vagy a horgásztóként történő hasznosítás. Jelenleg nincs meghatározva, hogy a komplex hasznosítás

keretében konkrétan milyen hasznosítási formák jelennek meg a tervezett Kupai-tározóban. A tervezőktől és a beruházótól kapott információk alapján jelenleg nincs tervbe véve a tározó olyan irányú hasznosítása, amely számottevő külső anyagbevitellel járna, így számottevő változást idézne elő a fizikai-kémiai minőségi elemek értékében. A hasznosításból adódóan az érintett vízfolyások ökológiai állapotára és a tervezett tározó ökológiai potenciáljára gyakorolt hatással kapcsolatos bizonytalanság véleményünk szerint úgy csökkenthető, ha külső anyagbevitellel és élőlénytelepítéssel járó hasznosítási formák megjelenését külön engedélyeztetési eljáráshoz és külön engedélyhez köti az eljáró hatóság. Amennyiben a jelenleg érvényes elképzések szerint a tervezett Kupai-tározón nem lesznek olyan hasznosítási formák, amelyek külső anyagbevitellel és élőlénytelepítéssel járnak, akkor gyakorlatilag kizárható a sótartalmat, a savasságot és a tápanyagok szerinti állapotot meghatározó paraméterek számottevő mértékű változása, így az ezek változásához köthető állapotromlás lehetősége. Ellenben az oxigénháztartást meghatározó paraméterek esetében várható változás abban az esetben is, ha a jelenlegi elképzelésnek megfelelően nem lesz külső anyagbevitellel és élőlénytelepítéssel járó hasznosítás. A változás abból adódhat, hogy a tározó létesítésével a duzzasztással érintett vízfolyásszakaszon megnövekszik a víz tartózkodási ideje. A megnövekvő tartózkodási idő és a megnövekvő duzzasztott vízfelület miatt javuló átvilágítás kedvez a lebegő algák szaporodásának, tehát amennyiben a tározó megvalósul, abban az esetben várható a lebegő algák mennyiségének és a lebegő algák testében található formált szerves anyag mennyiségének növekedése a tározott/duzzasztott víztömegben. A lecsökkenő áramlási sebesség, maga az állóvízi jelleg alapvetően az oldott oxigéntartalom csökkenése irányába hat, míg a növekvő algabiomassza az oxigénháztartás szélsőségességének növekedése irányába hat (növekszik a nappali oldott oxigéntartalom és csökken az éjszakai és hajnali oldott oxigéntartalom). Külső anyagbevitellel nem járó hasznosítás esetén az algák csak a felvízi szakaszcól érkező vízben jelen lévő növényi tápanyagmennyiséget tudják felhasználni. Mivel a fizikai-kémiai paraméterekre vonatkozó monitoring vizsgálatok eredményei alapján a felvízi szakaszcól érkező víz növényi tápanyagtartalma nem túl magas (hiszen az érintett víztest tápanyagok szerinti állapota „jó”), ezért nem várható jelentős alगतömeg-produkció. Összességében a tervezett duzzasztással érintett szakaszon, ami várhatóan új, erősen módosított víztestként kerül lehatárolásra az áramlási sebesség lecsökkenése és a tartózkodási idő, valamint a jól átvilágított vízfelület megnövekedése miatt fellépő lebegő algabiomassza növekedéséhez kapcsolódóan az oxigénháztartást meghatározó paraméterek vonatkozásában kedvezőtlen irányú változás várható a jelenlegi kiindulási állapothoz képest, melynek mértéke az érintett víztest tápanyagok szerinti „jó” állapota miatt várhatóan nem lesz jelentős. Véleményünk szerint a tározó alvízi szakaszán az újra jelentőssé váló áramlási sebesség és az összeszűkülő, ill. jobban beárnyékolt meder miatt várhatóan az oxigénháztartást meghatározó paraméterek értékei a duzzasztóműtől alvízi irányba távolodva egyre inkább közelítik a duzzasztott szakasz feletti értékeket, tehát a duzzasztás hatása az oxigénháztartást meghatározó paraméterekre alvízi irányban véleményünk szerint viszonylag gyorsan eliminálódik. A Vadász-patak felső vízrendszere (VOR azonosító: AEQ089) víztest beavatkozás előtti állapota a biológiai minőségi elemek alapján a következő: fitoplankton — jó, fitobenton — mérsékelt, makrofiton — jó, makrozoobentosz — rossz, hal — jó, minek következtében a biológiai minőségi elemek alapján végzett összesített minősítés eredménye az „egy rossz, mind rossz elv” alapján rossz. Egyetértünk az ANPI véleményével, miszerint a fentiekben bemutatott eredmények alapján a makrozoobentosz állapotának javulásával a teljes víztest jobb ökológiai állapotminősítést kapna. Egyetértünk és a hatástanulmányban, ill. a VKI 4. cikk (7) bekezdés szerinti vizsgálati dokumentációban részletesen ki is fejtettük, hogy a tervezett duzzasztással érintett patakszakaszon milyen kedvezőtlen irányú változások várhatóak a makrozoobentoszhoz sorolható vízi makrogerinctelen fajegyüttes vonatkozásában. Ugyanakkor véleményünk szerint ezek a kedvezőtlen hatások a makrozoobentosz vonatkozásában csak az üzemvízszinthez tartozó duzzasztással érintett felvízi patakszakaszon fognak érvényesülni, melynek

hossza a pontosított modellezés eredményei szerint mintegy 1715 m (a hatástanulmányban több helyen még 2,5 km hosszú szakasz szerepel). A duzzasztással érintett szakasz felvizén és a duzzasztómű alvizén (a duzzasztóműhöz alvízi irányban közvetlenül kapcsolódó mederburkolással érintett 20 m-es energiatörő szakasz kivételével) nem kell számolni a makrozoobentoszt alkotó vízi makrogerinctelen fajegyüttes kedvezőtlen irányú változásával. Ilyen kedvezőtlen irányú változásokat nem igazolnak, nem támasztanak alá korábbi, több duzzasztómű (például a Rábán a Pinkán és a Répcén található duzzasztóművek) felvizének és alvizének vízi makrogerinctelen fajegyütteseire vonatkozóan végzett felméréseink eredményei. Hasonló eredményeket várunk a magasabbrendű növényzet vonatkozásában is. A magasabbrendű növényzet esetében is számottevő változás várható a jelenlegi kiindulási állapothoz képest, de ezen élőlénycsoport esetében is alapvetően a duzzasztással érintett patakszakaszon várunk jelentős mértékű változást, a duzzasztással érintett 1715 m hosszú szakaszon túlmenően véleményünk szerint a magasabbrendű növényzet vonatkozásában nem várhatók értékelhető eltérések a jelenlegi kiindulási állapothoz képest. Mint ahogy a benyújtott hatástanulmányban és a VKI 4. cikk (7) bekezdés szerinti vizsgálati dokumentációban is részleteztük a halfajegyüttesre nézve kifejezetten kedvezőtlen irányú változásokat várunk a tervezett 1715 m hosszú duzzasztással érintett patakszakaszon, mely a víztesttípusra jellemző reofil fajok eltűnésével és állóvízi generalista fajok, köztük várhatóan idegenhonos fajok (kínai razbóra és ezüstkárász) megjelenésével jár együtt. Egyetértünk azzal, hogy ezen fajok egyedei a tározó fölötti és alatti patakszakaszokon is a jelenlegitől nagyobb arányban jelenhetnek meg a komplex tározó üzemeltetése esetén, ami egyértelműen kedvezőtlen hatás. A vázolt kép objektív értékeléséhez hozzátartozik az is, hogy a 2021-ben végzett aktuális kutatóhalászat alkalmával a Kupai-Vadász-patakban nem sikerült egyetlen halegyed jelenlétét sem igazolnunk. A terepi tapasztalatok alapján azt valószínűsítettük, hogy az elmúlt évek rendszeres aszályos időszakai miatt a vízfolyás — akár többször is — kiszáradhatott, ami a benne élő halközösséget megsemmisítette, a rekolonizáció pedig a felmérés időpontjáig — vélhetően hasonló okból — nem történt meg. Mindezek alapján megállapítható, hogy a 2014-ben végzett korábbi felméréseink során kimutatott halfajegyüttes számára a vizsgált patakszakasz az utóbbi években nem nyújt állandó, alkalmas élőhelyet. Ha a víztest ökológiai állapotát a 2021-ben végzett halfelméréseink alapján kellene minősíteni, akkor nem lehetett volna elvégezni a minősítést, szemben a VGT2 részét képező felszíni vizek minősítési eredményeit tartalmazó adattáblában (6-1 melléklet) a halakra vonatkozóan szereplő „jó” minősítési eredménnyel. Tovább árnyalja a várható változások értékelését, hogy egy komplex tározó létesítésével a tározott vízkészletből legalább a tározó alvízi szakaszán nagy tartóssággal biztosítható a mederben az ökológiai vízigény, amennyiben hatósági kötelezés írja elő az alvízi irányba minimálisan leadandó vízmennyiséget még a tározó vízkészletének rovására is. Ennek előírására tettünk javaslatot a hatástanulmány 10.5.3. fejezet 3. bekezdésében. Aszályos időszakokban a tározóból az alvízi szakaszra leeresztésre kerülő ökológiai vízigény fedező vízmennyiség segíthet annak elkerülésében, hogy például az érintett patakszakasz halközösségét ne semmisítse meg egy-egy kiszáradási periódus. Ezt a tervezett tározó üzemeléséhez kapcsolódó pozitív hatásként értékeljük, ami mellett kétségtelenül valós negatív hatásként jelentkezik a fentiekben részletezett idegenhonos, inváziós fajok nagyobb arányú megjelenésében megnyilvánuló hatás. Összességében a VGT3 II. vitaanyagában foglalt megállapításokat alapul véve az várható, hogy az újonnan létesülő tározó különálló erősen módosított víztestként kerül lehatárolásra, elkülönítve a Vadász-patak felső vízrendszere (VOR azonosító: AEQ089) természetes vízfolyás víztesttől. Kijelenthető, hogy a megmaradó (a fejlesztéshez kapcsolódó duzzasztással nem érintett) Vadász-patak felső vízrendszere (VOR azonosító: AEQ089) természetes vízfolyás víztest esetében a tervezett tározó ökológiai állapotát meghatározó paraméterek esetében nem várható változás a jelenlegi kiindulási állapothoz képest. Ez alól kivételt képeznek a biológiai minőségi elemeken belül a halfajegyüttest jellemző paraméterek, hiszen itt a tervezett fejlesztés eredményeként bizonyos idegenhonos és inváziós fajok nagyobb arányú megjelenésére lehet számítani a tervezett tározóval érintkező patakszakaszokon

is. Ugyanakkor az utóbbi évek egyre szélsőségesebb vízháztartási viszonyai (a meder időszakos kiszáradása) miatt tapasztalunk szerint a halfajegyűttes alapján a „jó” minősítés bizonytalansága a tervezett fejlesztés nélkül is egyre nagyobb. A tervezett tározó a duzzasztómű alvízi szakaszain ezt a bizonytalanságot hatékonyan csökkentheti az ökológiai vízmennyiség garantált átbocsátásával, kiegyenlítve a vízhozamban tapasztalható növekvő szélsőségeket. Összességében a jelenlegi minősítési eredményekből kiindulva a Vadász-patak felső vízrendszere (VOR azonosító: AEQ089) természetes vízfolyás víztest esetében nem várható a tervezett beavatkozás eredményeként az ökológiai állapot romlása, sőt lesz lehetőség az ökológiai állapot javulására, amit jelenleg a makrozoobentosz alapján végzett minősítés „rossz” eredménye határoz meg az „egy rossz, mind rossz elv” alapján. A várhatóan különálló erősen módosított víztestként lehatárolásra kerülő tervezett Kupai-tározó esetében állóvízi jellegű tározóként értékelve a jó ökológiai potenciál elérésének lehetősége várhatóan adott lesz, amit véleményünk szerint a VGT3 II. vitaanyag 6-4-es háttéranyagában leírt módszertani leírás alapján leginkább a Kupai-Vadász-patak tározó fölötti szakaszáról érkező vízpótlás mértékének bizonytalansága veszélyeztet. Összességében megállapítható, hogy a tervezett beavatkozás eredményeként csökken a természetes víztestek és nő az erősen módosított víztestek aránya, ami egyértelműen nem a Víz Keretirányelv célkitűzéseinek irányába mutat. A tározó létesítése nélkül ugyanakkor nem valósulhatnak meg a tervezett tározó másodlagos céljai (a víztartalékolás, az aszályos periódusok vízpótlása, a vízfolyás vízjárásának egyenletesebbé tétele), melyek egyértelműen a társadalom klímaváltozáshoz történő alkalmazkodását (adaptációját) segítő célok. Utóbbi, pozitívnak tekintett hatás akkor valósulhat meg, amennyiben hatósági kötelezés írja elő az alvízi irányba minimálisan leadandó vízmennyiséget még a tározó vízkészletének rovására is.”

A fentieket összefoglalva megállapítható, hogy a Kupai-Vadász-patakon, a vízrendszer középső ágán a beruházás hatására a morfológiai és az átjárhatósági állapot irreverzibilisen kedvezőtlenül megváltozna, tehát a hidromorfológiai elemek alapján ennek az ágnak az állapota bizonyosan romlana. A beruházást követően állóvízzé válna a víztest egy része, ahonnan teljesen más kémiai paraméterekkel jellemezhető víz jutna a tározó alatti vízfolyás szakaszokra (a Kupai-Vadász-patakba, és az alatt, a Vadász-patakba is). Ez legalább a Kupai-Vadász-patak esetében kétséges teszi, hogy az összesített fizikai-kémiai elemek szerinti jó állapot fenntartható-e.

A víztest tervezett beruházás előtti állapota a biológiai elemek esetében kizárólag a makrozoobentosz miatt — jelenleg rossz, és ez az egyetlen mutató, ami miatt az összesített ökológiai állapotminősítési eredmény is rossz. A makrozoobentosz állapotának javulásával a teljes víztest állapota is jobb ökológiai minősítést kapna. A Kupai-tározó létesítésével a teljes vízrendszer esetében kérdésessé válik, a Kupai-Vadász-patak állóvízzé alakuló szakaszán pedig bizonyosan ellehetetlenülne, azaz a tározó létesítése a makrozoobentosz rossz ökológiai állapotát itt irreverzibilisen konzerválná. A vízterre nem jellemző stagnofil fajok tömeges megjelenésével és a rheofil fajok eltűnésével esély se lenne annak későbbi javulására. Továbbá a környezeti hatástanulmányban a biológiai elemek közül a fitoplankton és fitobenton mintavételére, vizsgálatára nem került sor. A tervezett komplex hasznosítású tározó üzemeltetése a tározótérben húzódó vízfolyásszakasz esetében egyes élőlénycsoportokra vonatkoztatva (pl. vízi makrogerinctelenek, szárazföldi csigák) károsító hatással lenne. A halak és a magasabb rendű növényzet esetében az érintett vízfolyás-szakasz állapotminősítésének eredménye szintén kedvezőtlen irányban változna. A tározó létesítése miatt az idegenhonos kínai razbóra és az ezüstkárász állományának megerősödése várható, melyek a tározó feletti és alatti vízfolyás szakaszokra is eljuthatnak. Az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatósága ANPI/1234-5/2021. számon nyújtott adatszolgáltatása alapján az érintett patakszakaszon az alábbi védett, rheofil halfajok fordulnak elő: fenékjáró küllő (*Gobio gobio*), kövi csík (*Barbatula barbatula*), melyek életfeltételei a tározó

létesítését követően várhatóan kedvezőtlenül változnának. Ez természetvédelmi szempontból nem kívánatos, és akár a teljes vízrendszer, valamint alatta a Vadász-patak halfaunája szempontjából kedvezőtlen.

A tározó létesítését követően a kételtűek számára új életterek jönnének létre, amely feltételezhetően alkalmas lenne a kételtűek szaporodására. A kecskebéka fajcsoport (*Pelophylax esculentus* agg.) egyedeinek tömeges megjelenése, valamint a herpetofauna más képviselőinek megjelenése is valószínűsíthető. A madárfauna esetében valószínűsíthetően a jelenleg jellemző szegélyélőhelyekhez köthető fajok egyedszáma és fajdiverzitása csökkenni fog, de feltételezhető a vizes élőhelyekhez köthető madárfajok nagyobb számban való megjelenése. Komplex tározóként történő üzemelés esetén a közösségi jelentőségű emlősfajok közül a vidra (*Lutra lutra*) megtelepedését segíthetné elő a beruházás.

A Vadász-patak felső vízgyűjtő területén, a Hegymegi-patak 1+360 fkm szelvényében, szintén egy völgyzárógátas, állandó üzemű, többcélú tározó kialakítása tervezett (Hegymegi-tározó), ezért a környezeti hatástanulmány során célszerű lett volna a tározók együttes hatását vizsgálni a Vadász-patakra.

A Víziterv Environ Kft. EPAPIR-20220210-9614 számú nyilatkozatában egyetért azzal a megállapítással, hogy a tervezett duzzasztással érintett patakszakaszon kedvezőtlen irányú változások várhatóak a makrozoobentoszhoz sorolható vízi makrogerinctelen fajegyüttes vonatkozásában. A halfajegyüttesre nézve kifejezetten kedvezőtlen irányú változásokat vár a tervezett 1715 m hosszú duzzasztással érintett patakszakaszon, mely a víztesttípusra jellemző reofil fajok eltűnésével és állóvízi generalista fajok, köztük várhatóan idegenhonos fajok (kinai razbóra és ezüstkárász) megjelenésével jár együtt. Egyetért azzal, hogy ezen fajok egyedei a tározó fölötti és alatti patakszakaszokon is a jelenlegitől nagyobb arányban jelenhetnek meg a komplex tározó üzemeltetése esetén, ami egyértelműen kedvezőtlen hatás.

A természet védelméről szóló **1996. évi LIII. törvény (TvT.) 5. § (1)** bekezdésében foglaltak szerint *„minden természetes és jogi személy, valamint más szervezet kötelessége a természeti értékek és területek védelme”*.

A TvT. 5. § (2) bekezdésében foglaltak szerint *„A természeti értékek és területek csak olyan mértékben igénybe vehetők, hasznosíthatók, hogy a működésük szempontjából alapvető természeti rendszerek és azok folyamatainak működőképessége fennmaradjon, továbbá a biológiai sokféleség fenntartható legyen.”*

A TvT. 5. § (3) bekezdésében foglaltak szerint *„A természet védelméhez fűződő érdekeket a nemzetgazdasági tervezés, szabályozás, továbbá a gazdasági, terület- és településfejlesztési, illetőleg rendezési döntések, valamint a hatósági intézkedések során figyelembe kell venni.”*

A vadon élő élővilág általános védelme érdekében hozott szabályok és alapelvek szerint a **TvT. 8. § (1)** bekezdésében foglaltak alapján *„A vadon élő szervezetek, továbbá ezek állományai, életközösségei megőrzését élőhelyük védelmével együtt kell biztosítani.”*

Az élőhelyek általános védelme érdekében hozott szabályok és alapelvek szerint a **TvT. 17. § (1) és (2)** bekezdéseiben foglaltak alapján *„A 8. § (1) bekezdés rendelkezéseinek megfelelően a vadon élő szervezetek élőhelyeinek, azok biológiai sokféleségének megóvása érdekében minden tevékenységet a természeti értékek és területek kíméletével kell végezni. A természeti területek*

hasznosítása során figyelemmel kell lenni az élőhely típusára, jellemző vadon élő szervezetek fajgazdagságára, a biológiai sokféleség fenntartására."

A TvT. 42. § (1) bekezdésében foglaltak alapján *„tilos a védett növényfajok egyedeinek veszélyeztetése, engedély nélküli elpusztítása, károsítása, élőhelyeinek veszélyeztetése, károsítása."*

A TvT. 43. § (1) bekezdésében foglaltak alapján *„tilos a védett állatfajok egyedének zavarása, károsítása, kínzása, elpusztítása, szaporodásának és más élettevékenységének veszélyeztetése, lakó-, élő-, táplálkozó-, költő-, pihenő- vagy búvóhelyeinek lerombolása, károsítása."*

A TvT. 6. § (2) bekezdésében a tájvédelemmel foglalkozó szabályai és alapelvei kimondják, hogy *„A tájhasznosítás és a természeti értékek felhasználása során meg kell őrizni a tájak természetes és természetközeli állapotát, továbbá gondoskodni kell a tájak esztétikai adottságait és a jellegét meghatározó természeti értékek, természeti rendszerek és az egyedi tájértékek fennmaradásáról."*

A TvT. 7. § (1) bekezdésében foglaltak szerint *„A történelmileg kialakult természetkímélő hasznosítási módok figyelembevételével biztosítani kell a természeti terület használata és fejlesztése során a táj jellegének, esztétikai, természeti értékeinek, a tájakra jellemző természeti rendszereknek és egyedi tájértékeknek a megóvását."*

A tervezett beavatkozás eredményeként csökken a természetes víztestek és nő az erősen módosított víztestek aránya. Mindez ellentétes a Víz Keretirányelv célkitűzéseivel. A természeti környezet kárára történő, annak viszonyait a szakmai érdekekkel szembemenő és a meglévő állapotokhoz képest hátrányos és kedvezőtlen megváltoztatásával járó fejlesztés a természetvédelmi érdekekkel ellentétes, nem engedélyezhető.

Földtani közeg védelme szempontjából

A tervezett tározó többcélú tározó lenne, elsődlegesen vízkárelhárítási céllal. A vízkárelhárítási célú tározók jellemzője, hogy üzemvízszintje nem állandó, az a körülményektől függően változhat. A védendő terület (település) felett épített tározó alkalmas az előre meghatározott mértékű árvízcsúcs csökkentésére, miáltal az alatta fekvő terület árvízi biztonsága a vízfolyás medrének bővítése nélkül fokozható. Továbbá a tározó hordalék visszatartó képessége az alsó mederszakaszt jórészt mentesíti a hordaléktól, így azon a szakaszon csökken a fenntartásra fordítandó munkamennyiség.

A tervezett tevékenység földtani közeg védelmi érdeket nem sért. Földtani közeg védelmi szempontból a tervezett tevékenység előírásokkal engedélyezhető.

Levegőtisztaság-védelmi szempontból

A létesítéshez kapcsolódó organizációs terv jelen tervezési fázisban nem ismert. A dokumentációban bemutatásra kerülő számítások a mérnöki, ill. a vízépitési gyakorlatban alkalmazott munkafolyamatok alapján becslik a várható kibocsátásokat. A számítások nagyságrendileg a várható hatásokat jól közelíthetik.

Az üzemelés során nem várható káros légszennyezés.

A fejlesztés eredményeként nem várható számottevő forgalmonövedés, ezért a jelenlegi légszennyező anyag kibocsátás nem változik, a jelenlegi immissziós állapot nem romlik, pontforrás és diffúz forrás nem létesül.

Levegőtisztaság-védelmi szempontból a tervezett tevékenység előírásokkal engedélyezhető.

Zajvédelmi szempontból

Az építési munkálatok során a védendő épületeknél a tározó megvalósításából származó zajkibocsátás nem haladja meg a 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet 2. melléklet 3. pontjában található erre vonatkozó nappali időszakra meghatározott 65 dB határértéket.

Az építéstől származó zajterhelést az anyagszállító gépjárművek elhaladása fog jelenteni. A dokumentáció alapján a szállítás nem okoz jelentős zajterhelés növekedést a környékbeli útszakaszokon.

Zajvédelmi szempontból az üzemelés nem jár jelentős hatással, zajvédelmi hatásterületen belül nincs védendő létesítmény.

Zaj- és rezgés elleni védelem szempontjából a tervezett tevékenység előírásokkal engedélyezhető.

Hulladékgazdálkodási szempontból

A dokumentációban foglaltak alapján hulladékok keletkezése az építési szakaszban várható, azokat elkülönítetten, zárt feliratozott gyűjtőedényekben gyűjtik, majd az arra jogosult, megfelelő engedéllyel rendelkező vállalkozásnak adják át.

Az üzemelési szakaszban hulladék keletkezése nem várható.

A tevékenység jellegéből adódóan munkahelyi vagy üzemi gyűjtőhelyeket nem alakítanak ki, az esetlegesen keletkező hulladékokat azok fizikai kémiai tulajdonságainak megfelelő gyűjtőedényzetekben gyűjtik össze, majd még a keletkezés napján elszállítják, illetve arra feljogosított szervezet részére átadják.

Hulladékgazdálkodási szempontból a tervezett tevékenység előírásokkal engedélyezhető.

Közegészségügyi hatáskörben

A dokumentáció áttanulmányozása után megállapítottam, hogy a tervezett tevékenység során jelentős környezeti hatások nem feltételezhetők, a területén élő lakosság egészségügyi kockázata nem növekszik. A dokumentációban leírt környezetvédelmi intézkedések, műszaki megoldások biztosítják, hogy a létesítés során a káros környezeti, környezet-egészségügyi hatások az alábbi előírások és a vonatkozó jogszabályok betartásával csökkenthetők legyenek, ezért a tervezett tevékenység káros hatásai elfogadható szinten tarthatók.

Közegészségügyi szempontból a tervezett tevékenység előírásokkal engedélyezhető.

Kulturális örökségvédelmi hatáskörben

A tervezett tározó létesítése a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény (Kötv.) 7. § 20. pont a) alpontja szerinti nagyberuházáshoz kapcsolódik.

Az építető a beruházási területre vonatkozóan elkészítette a Kötv. 23/C. § (1) bekezdésében nagyberuházás esetén előírt előzetes régészeti dokumentáció adatgyűjtésen és terepbejáráson alapuló munkarészét (ERD-I.).

A kérelem mellékleteit megvizsgálva és az előzetes régészeti dokumentáció alapján megállapítottam, hogy a tervezett beruházás fokozottan védett régészeti lelőhelyet és annak védőövezetét érinti: Felsővadász, Várdomb (régészeti azonosító: 16560), ezenkívül további régészeti lelőhelyek területét érinti: Felsővadász, Semjék-dűlő (régészeti azonosító: 46788), Felsővadász, Semjék-dűlő 1., Felsővadász, Semjék-dűlő 2., Felsővadász, Semjék-dűlő 3. (nyilvántartásba vétel folyamatban), Kupa, Semjék-dűlő (nyilvántartása vétel folyamatban), Kupa, Szakadás-dűlő (nyilvántartásba vétel folyamatban). A beruházási terület közvetlen környezetében található a Felsővadász, Balmaz elnevezésű régészeti lelőhely (azonosító száma: 16562), amelynek pontos kiterjedése nem ismert. Az ERD keretében végzett terepbejárás idején jelentős nagyságú területeken a sűrű növényzet takarása nem tette lehetővé a talajfelszín régészeti célú vizsgálatát, ezért ezeken a területeken – amelyek a Kötv. 7. § 29. pont szerinti régészeti érdekű területek – további régészeti lelőhelyek előkerülésére is számítani kell.

Mindezek alapján a tervezett beruházás veszélyezteti a régészeti örökség elemeit.

A kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról szóló 68/2018. (IV. 9.) Korm. rendelet (Kr.) 39. § (1) bekezdése szerint az ERD két fázisban is készülhet: adattári és lelőhely-felderítési (ERD-I.), valamint próbafeltárási (ERD-II.).

Fentiek alapján az ERD kiegészítéseként, a tervezett földmunkákkal érintett beruházási területen geofizikai kutatást, valamint próbafeltárást kell végezni a régészeti érintettség mértékének meghatározása érdekében. A kiegészítést azon területekre vonatkozóan is el kell végezni, amelyek a terepbejárás idején a növényzet fedettsége miatt nem voltak kutathatóak.

A Kötv. 21. § (2) bekezdése értelmében a próbafeltárást a régészeti rétegsor aljáig kell elvégezni.

A Kr. 39. § (2) bekezdése alapján próbafeltárásokra csak az akadályozó körülmények megszűnését követően kerülhet sor, régészeti munkavégzésre alkalmas állapotú területen, melynek szempontjait a Kr. 34. § (3) bekezdése határozza meg.

A Kötv. 23/C. § (3) bekezdése, valamint a Kr. 3. § (3) bekezdése alapján az ERD-t a beruházóval kötött írásbeli szerződés alapján a Várkapitányság Integrált Területfejlesztési Központ Nonprofit Zrt. (1113 Budapest, Daróci út 3., tel.: 06-1-430-6000) készíti el.

A Kötv. 23/D. § (1) bekezdése szerint az előzetes régészeti dokumentáció záródokumentuma a feltárási projektterv. A Kötv. 23/D. § (2) bekezdése szerint a feltárási projektterv meghatározza a nagyberuházáshoz kapcsolódó valamennyi régészeti feladatellátást, annak módját, az érintett területet és annak régészeti jellemzőit, a várható kockázatokat. A projektterv határozza meg a nagyberuházás régészeti területi jellemzőit és előkészítettsége alapján a régészeti feladatellátás területi szakaszait és a szakaszolás indokait.

A Kr. 40. § (7) bekezdése alapján a feltárási projekttervet tartalmazó teljes ERD-t a földmunkával járó tevékenység engedélyezésére irányuló azon első hatósági eljárás megindítására irányuló kérelemhez kell mellékelni, amelyben a hatóság eljár vagy szakhatóságként vagy a szakkérdés vizsgálatával közreműködik.

A 16560 számú Felsővadász, Várdomb régészeti lelőhelyet az egyes régészeti lelőhelyek védetté nyilvánításáról, illetve régészeti védettség megszüntetéséről szóló 1/2009. (I. 23.) OKM rendelet (Rendelet) nyilvánította fokozottan védett régészeti lelőhellyé. A Rendelet 18. § (2) bekezdés szerint a védelem célja az itt található bronzkori tell település maradványainak megőrzése, a lelőhely kutathatóságának biztosítása.

A Kötv. 13. § (1) bekezdése alapján a védetté nyilvánított régészeti lelőhelyeken nem lehet olyan tevékenységet folytatni, amely a lelőhelynek akár részleges állapotromlását eredményezheti. Ezért a 16560 számú fokozottan védett régészeti lelőhely területét és védőövezetét (Felsővadász 026/2, 026/9, 026/10, 026/11 helyrajzi számú ingatlanok) a tervezett beruházás földmunkáival el kell kerülni, a

tervezett tározó építését és üzemelését úgy kell megoldani, hogy az ne veszélyeztesse a fokozottan védett régészeti lelőhely állapotát és ne okozza állapotromlását.

A Kötv. 19. § (2) bekezdése szerint a régészeti örökség elemei eredeti helyzetükből csak régészeti feltárás keretében mozdíthatók el.

A tervezett földmunkákkal érintett régészeti lelőhelyrészek Kötv. 22. § (3) bekezdés c) pontja szerinti teljes felületű régészeti feltárást az ERD-ben meghatározott mértékben a kivitelezés megkezdése előtt el kell végezni.

A Kötv. 23/E. § (5) bekezdése és a Kr. 43. § (3) bekezdése alapján a földmunkákkal érintett, és egyéb feltárási módszerekkel fel nem tárt területeken a kivitelezéshez szükséges elsődleges földmunkák régészeti megfigyelés biztosítása mellett végezhetők.

A teljes felületű feltárás területén kívül – vagy ha annak elvégzése nem szükséges –, a kivitelezés talajkiemeléssel járó földmunkái régész jelenlétében, folyamatos régészeti megfigyelés biztosítása mellett végezhetők a Kötv. 22. § (3) bekezdés a) pont aa) alpontjában foglaltak alapján.

A Kr. 35. § (1) bekezdése alapján, ha a régészeti megfigyelés során a régészeti dokumentálás régészeti bontómunkát igényel, akkor – legalább a beruházási földmunkával érintett mélységig – a régészeti bontómunkát és az elsődleges leletfeldolgozást a régészeti megfigyelés keretében kell elvégezni.

A megelőző teljes felületű feltárás és régészeti megfigyelés elvégzésére a Kötv. 22. § (5) bekezdés b) pontja jelöli ki a miskolci Herman Ottó Múzeumot, mint gyűjtőterületén érintett megyei hatókörű városi múzeumot.

A Kötv. 22. § (10) bekezdése alapján a feltárássra jogosult intézmény és a beruházó a régészeti megfigyelésre vonatkozóan írásbeli szerződést köt, mely szerződés tartalmazza a feltárás módját, időtartamát, a feltárássra jogosult intézmény által végzendő régészeti feladatellátás költségét, valamint a jogszabályban meghatározott egyéb szakmai feltételeket.

A dokumentáció alapján, környezetvédelmi engedélyezést kizáró ok kulturális örökségvédelmi szempontból nem merül fel.

Kulturális örökségvédelmi szempontból a tervezett tevékenység előírással engedélyezhető.

Talajvédelmi hatáskörben:

A dokumentáció alapján megállapítást nyert, hogy talajvédelmi szempontból a tervezett tevékenység engedélyezhető, a beruházás az érintett és környező termőföldek minőségét nem veszélyezteti.

Talajvédelmi szempontból a tervezett tevékenység előírás nélkül engedélyezhető.

Erdővédelmi hatáskörben:

A beruházással érintett erdőterületek vonatkozásában Felsővadász 042 és 030/3 hrsz.-ú ingatlanok területén lévő erdők igénybeviteléhez az erdészeti hatóság engedélyét az igénybevitel megkezdése előtt be kell szerezni.

A tervezett beruházás a közvetlen igénybevitellel érintett területeken kívül a környező erdőkre nincs jelentős káros hatással.

Erdővédelmi szempontból a tervezett tevékenység előírással engedélyezhető.

Termőföldvédelmi hatáskörben:

A dokumentáció alapján a megállapítható, hogy amennyiben a tervezett tevékenység termőföld igénybevétellel jár úgy szükséges kérni az illetékes ingatlanügyi hatóságtól a végleges, vagy az időleges más célú hasznosításra vonatkozó engedélyt.

Termőföldvédelmi szempontból a tervezett tevékenység előírással engedélyezhető.

Földtani közeg és ásványi nyersanyag védelme szempontjából

A Kupai tározó műtárgyainak kialakítása során felmerül az ásványi nyersanyag, mint hatásviselő környezeti elem, érintettsége. Jelen környezeti hatásvizsgálati eljárásban az ásványi nyersanyag és a földtani közeg védelme szempontjából nem merül fel előírások érvényesítésének szükségessége. A vízjogi létesítési engedélyeztetési dokumentáció részét kell képezze a kitermelni tervezett ásványi nyersanyagok fajtájának és mennyiségének meghatározása az ásványi nyersanyagok és a geotermikus energia fajlagos értékének, valamint az értékszámítás módjának meghatározásáról szóló 54/2008. (III. 20.) Korm. rendelet alapján.

Földtani közeg és ásványi nyersanyag védelme szempontjából a tervezett tevékenység előírás nélkül engedélyezhető.

Az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. tv. (Ákr.) 55. § (1) bekezdés szerint törvény vagy a szakhatóság kijelöléséről szóló kormányrendelet közérdeken alapuló kényszerítő indok alapján az ügyben érdemi döntésre jogosult hatóság számára előírhatja, hogy az ott meghatározott szakkérdésben és határidőben más hatóság (a továbbiakban szakhatóság) kötelező állásfoglalását kell beszerezni.

Az egyes közérdeken alapuló kényszerítő indok alapján eljáró szakhatóságok kijelöléséről szóló 531/2017. (XII. 29.) Kormányrendelet 1.§ (5) bek. alapján, valamint az 1. melléklet 9. táblázat 2., 3. és 4. pontja alapján a hivatkozott jogszabályhely szerinti szakkérdésekben BO/32/09333-17/2021. és BO/32/09333-18/2021. számú végzéseimben megkértem az ügyben érintett szakhatóságok állásfoglalását.

A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság (Miskolc) 35500/10453-1/2021. ált. számú iratában a környezetvédelmi engedély kiadásához szakhatósági hozzájárulását előírás nélkül megadta.

Szakhatósági állásfoglalásában indokolásul az alábbiakat adta elő:

„Az ipari baleseteknek és a természeti katasztrófáknak való kitettség tekintetében, a megkereső hatóság által csatolt iratok alapján az Ügyfél környezetvédelmi engedélyének megadásához hozzájárult.

Ezen szakhatósági hozzájárulás nem helyettesíti, a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény (a továbbiakban Kat.) IV. fejezete szerinti iparbiztonsági hatóság engedélyezési eljárásának lefolytatását. Az iparbiztonsági hatóság a Kat. szerinti eljárás keretében bírálja el az üzemeltető által benyújtott, építési engedélyezéshez kapcsolódó katasztrófavédelmi engedély iránti kérelmet.”

Az eljárás során a Rend. 1. § (6b) bekezdése és az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 25. § (1) bekezdés b) pontja alapján a tervezett tevékenységnek a helyi környezet- és természetvédelemmel kapcsolatos önkormányzati szabályozásával, valamint a településrendezési eszközökkel való összhangjának megállapítása érdekében 2021. december 02-án BO/32/09333-6/2021. és BO/32/09333-7/2021. számokon megkerestem az érintett települések (Kupa és Felsővadász) Jegyzőjét.

Homrogd Közös Önkormányzati Hivatal Jegyzője KUP/219-2/2021. számú, 2021. december 16-án érkezett iratában nyilatkozott arra vonatkozóan, hogy a Kupai Tározó létesítése nem ellentétes a Kupa Községi Önkormányzat településfejlesztési koncepciójával, valamint a településképvédelméről szóló 1/2018. (I.25.) önkormányzati rendelet és arculati kézikönyv rendelkezéseivel.

Homrogd Közös Önkormányzati Hivatal Jegyzője FEL/682-2/2021. számú, 2021. december 16-án érkezett iratában nyilatkozott arra vonatkozóan, hogy a Kupai Tározó létesítése nem ellentétes a Felsővadász Községi Önkormányzat településfejlesztési koncepciójával, valamint a településképvédelméről szóló 1/2018. (I.22.) önkormányzati rendelet és arculati kézikönyv rendelkezéseivel. A létesítés a Helyi Építési Szabályzatról szóló 9/2013. (XII.18.) önkormányzati rendelet rendelkezéseivel összhangban van.

A környezetvédelmi engedélyezési eljárás megindításáról és a közmeghallgatás kitűzéséről a Rend. 8. § (1) bek. alapján közleményt tettem közzé a hatóság ügyfélforgalom előtt nyitva álló hivatalos helyiségében, valamint a környezetvédelmi hatóság honlapján, továbbá a www.magyarország.hu – hirdetésmények internetes oldalon.

A Rend. 8. § (2) bek. alapján a kérelmet, a hatásvizsgálati dokumentációt és a közleményt BO/32/09333-6/2021. számon megküldtem Kupa Község Önkormányzat Jegyzőjének, valamint BO/32/09333-7/2021. számon megküldtem Felsővadász Község Önkormányzatának Jegyzőjének közhírré tételre.

Homrogd Közös Önkormányzati Hivatal Jegyzője KUP/2019-2/2021. számon tájékoztatott, hogy a közleményt 2021. december 06. napjától Kupa Önkormányzat hirdetőtábláján kifüggesztésre került.

Homrogd Közös Önkormányzati Hivatal Jegyzője FEL/682-2/2021. számon tájékoztatott, hogy a közleményt 2021. december 06. napjától Felsővadász Önkormányzat hirdetőtábláján kifüggesztésre került.

Fentiekén túlmenően a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény 91/C. § (2) bekezdés c) pontjának megfelelően 2022. január 13-ra közmeghallgatást tűztem ki, a veszélyhelyzet ideje alatt alkalmazandó egyes belügyi és közigazgatási tárgyú szabályokról, továbbá a veszélyhelyzettel összefüggő egyes intézkedésekről szóló 570/2020. (XII.9.) Korm. rendelet 9. §-ában megállapított szabályok szerint került lefolytatásra a közmeghallgatás.

A közmeghallgatásról és annak módjáról az érintetteket előzetesen szabályszerűen értesítettem.

A tervezett tevékenységgel kapcsolatban észrevétel a közmeghallgatás időpontjáig Hatósághoz nem érkezett.

A közmeghallgatás biztonságos megtartása érdekében a hatóság a személyes jelenléte mellőző közmeghallgatást szervezett. Felhívta a kérelmezőt, hogy készítsen a tervezett beruházást és annak környezeti hatásait bemutató videofelvételt, illetve a hatóság összeállította az eljárást ismertető videofelvételt.

A videofelvételek 2022. január 13. napján közzétételre kerültek a hatóság <http://emiktf.hu/Ugyfelinf/engedelyek/lista.html> internetes oldalán BO/32/09333/2021. számon "Közmeghallgatás – Eljárás ismertetése" illetve "Közmeghallgatás – Prezentáció" néven.

A tervezett beruházásra vonatkozóan a videofelvételek közzététele után észrevétel a Hatósághoz nem érkezett.

A fentiek figyelembevételével **a környezetvédelmi hatóság a kérelmet elutasította, BO/32/00129-8/2022. számon** elutasító határozatot adott ki az Országos Vízügyi Főigazgatóság (1012 Budapest, Márvány utca 1/D) részére a Kupai tározó megvalósításának engedélyezésével kapcsolatban természet- és tájvédelmi indokokra tekintettel.

A fent nevezett döntéssel szemben az **Országos Vízügyi Főigazgatóság** (képviseli: dr. Czinke Péter) kamarai jogtanácsos) – a nyitva álló törvényes időn belül – 2022. március 24. napján **jogorvoslati kérelmet terjesztett elő.**

A keresetlevél hivatkozik az egyes közérdeken alapuló kényszerítő indok alapján eljáró szakhatóságok kijelöléséről szóló 531/2017. (XII. 29.) Korm. rendelet 1. § (5) bekezdésére, amely szerint: „A Kormány a 3. melléklet 23. és 42. pontja szerinti beruházások esetén az 1. melléklet szerinti közigazgatási hatósági eljárásokban, valamint a vízgazdálkodási és vízvédelmi célú projektek esetén, továbbá a gyorsforgalmi közúthálózat fejlesztése során az 1. melléklet 9. pontja szerinti táblázat 2. és 3. sorában meghatározott környezetvédelmi közigazgatási hatósági eljárásokban vízgazdálkodási és vízvédelmi szakkérdésben országos illetékességgel eljáró szakhatóságként az országos vízügyi hatóságot és az országos vízvédelmi hatóságot jelöli ki.”

Tárgyi eljárásban a környezetvédelmi hatóság megkeresése alapján a területi vízügyi és vízvédelmi hatóság, azaz a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság Igazgató-helyettesi Szervezet Katasztrófavédelmi Hatósági Szolgálat a szakhatósági állásfoglalását megadta, nem jelezte, hogy ne lenne hatásköre tárgyi ügyben, a megkeresést befogadta.

Az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény 115. § (1) bekezdése szerint ha a keresetlevél alapján a hatóság megállapítja, hogy döntése jogszabályt sért, azt módosítja vagy visszavonja.

Mindezekre tekintettel a környezetvédelmi hatóság a **BO/32/00129-8/2022. számú határozatát BO/32/00129-10/2022. számú döntésével visszavonta.**

Az egyes közérdeken alapuló kényszerítő indok alapján eljáró szakhatóságok kijelöléséről szóló 531/2017. (XII. 29.) Kormányrendelet 1.§ (5) bek. alapján, valamint az 1. melléklet 9. táblázat 2., 3. és 4. pontja alapján a hivatkozott jogszabályhely szerinti szakkérdésekben BO/32/000129-11/2022. számú végzésemben megkértem az ügyben érintett szakhatóság állásfoglalását.

A Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság Megelőzési és Engedélyezési Szolgálat (Budapest) 35000/3475-2/2022. ált. számú iratában a környezetvédelmi engedély kiadásához szakhatósági hozzájárulását előírásokkal adta meg.

Szakhatósági állásfoglalásában indokolásul az alábbiakat adta elő:

„A dokumentációban bemutatott tervezett beruházás főbb műszaki paraméterei az alábbiak:

A tárgyi projekt keretén belül megvalósuló Kupai tározó kialakítása, a vízkármegelőzési és a vízkárelhárítási célokon túl víztározási, vízvisszatartási célokat is szolgál.

A tervezett Kupai tározó (a továbbiakban: tározó) méretezését – a hegy- és dombvidéki területek vízrendezésében betöltött jelentősége miatt – a vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó általános szabályokról szóló 147/2010. (IV. 29.) Korm. rendeletnek megfelelően, az 1 %-os valószínűségű (100 éves visszatérési idejű) árvízhozam figyelembevételével határozták meg.

A tározó tervezett főbb műszaki adatai:

Völgyzárógát helye: Kupai-Vadász-patak 4+395 km

Vízgyűjtőterület: 33 km²

Kupai-Vadász-patak Q1% vízhozama: 20,79 m³/s

Völgyzárógát hossza: 316 m

Gát legnagyobb magassága: 11,3 m

Gáttérfogat: 79 000 m³

Koronaszint: 159,0 mBf, a tározó üzemvízszintje: 155 mBf

Tározó minimális vízszintje 151,0 mBf, míg maximális vízszintje (MÁSZ): 157,50 mBf

Tározó maximális vízszinthez tartozó térfogata: 3 000 000 m³

Vízfelszín árvízi szinten: 70,9 ha

Tározó üzemvízszinthez tartozó térfogata: 1 600 000 m³

Tározó minimális vízszinthez tartozó térfogata: 300 000 m³

A tározó kialakításához völgyzárógátat, egyesített funkciójú központi műtárgyat (vízkivétel, fenékleürítő, árapasztó) és vészarápasztót terveznek, míg a gát felületét a hullámverés elleni védelem érdekében burkolattal látják el. Az előzőeken túl a tározótér és gátak körül változó méretű, de jellemzően 10 m széles fenntartási sávot alakítanak ki.

A tározó fenntartásához szükséges gépek, felszerelések, védelmi anyagok tárolására örtelepet létesítenek.

A tervezett völgyzárógát funkcionális működésének biztosítására a gátat különböző rendeltetésű műtárgyakkal egészítik ki. A dokumentáció szerint a vízoldali gáttést vízzáró anyagból, a támasztótest szemcsés anyagból épül. A gátkorona mentett oldali éle alatt 1,0 m széles függőleges szivárgó létesül, mely szivárgó paplanban végződik a mentett oldali gáttést alatt. A szivárgó vizeket egy gyűjtő szivárgó fogja össze. A gyűjtő szivárgó alatt 8-10 helyen nyomáscsökkentő kutakat terveznek létesíteni.

A vízminőség javítása érdekében a tározó felső részén a hordalékfogó előülepítő tározó kialakítását tervezik, amely célja, hogy az előtte kialakult előtározóban az ott megtelepült nádas jellegű vízi növényzet a vízben lévő káros szennyeződések (pl. foszfor) kivonja a vízből. Egyesített funkciójú műtárgy biztosítja az árvízlevezetést, a tározó üzemelésekor a vízkivételt és a fenékleürítést, valamint

az árvizek levezetését is. Végeredményben az építés alatti vízvezető műtárgyból alakítják ki a leeresztő műtárgyat.

A tározó alatt lakott területek húzódnak, így a maximális biztonság eléréséhez a tározó baloldali bekötésénél vészárapasztó elhelyezését tervezik. A szükséges műtárgy egy köburkolattal stabilizált vészárapasztó, mely csak akkor lép működésbe, ha a tározóban a vízszint a mértékadó árvízszintet meghaladja. A vészárapasztó a gát alvízi részsűjén betonba rakott terméskő anyagú surrantóban folytatódik, melynek alján energiatörő (csillapító) medence kialakítását tervezik.

A dokumentáció alapján az alábbiak állapíthatók meg:

A tapasztalatok, illetve tendenciák azt mutatják, hogy Magyarországon a villámárvizek során jelentkező vízkárok közvetlenül emberi életet és anyagi javakat is veszélyeztethetnek. A tervezett tározó térfogatának kb. 50 %-a árvízcsúcs-csökkentési céllal, míg a további térfogat vízhasznosítási (öntözési, jóléti) célból állandó víztartást biztosít.

A beruházással érintett települések: Kupa és Felsővadász települések

A felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken lévő települések besorolásáról szóló 27/2004. (XII.25.) KvVM rendelet alapján Kupa és Felsővadász település is „érzékeny” kategóriába tartozik.

A tervezett beruházással érintett terület érzékeny a villámárvizek tekintetében. Magyarország villámárvízi veszélytérképe szerint a tervezési terület magas kockázatú terület.

A települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolásáról szóló 18/2003. (XII. 9.) KvVM–BM együttes rendelet nem tartalmaz Kupa és Felsővadász települések tekintetében adatot.

A tervezéssel érintett terület a Vadász-patak felső vízrendszere (VOR azonosító: AEQ089) víztestet érintik. Az érintett víztest a Hernád-Takta (2-7) vízgyűjtő-gazdálkodási alegységbe tartozik. A víztestek középvízi medre állami tulajdonban van, melynek kezelői feladatait az Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóság (a továbbiakban: VGT2) látja el.

A Vadász-patak felső vízrendszere (VOR azonosító: AEQ089) víztest állandó vízszállítású természetes vízfolyás. Közvetlenül a víztesthez tartozó vízgyűjtő kiterjedése 149,51 km². A vízfolyás hossza 35,85 km, szélessége leggyakoribb vízhozamnál 2 m, mélysége leggyakoribb vízhozamnál 0,17 m, vízfelszínének esése a leggyakoribb vízhozamnál 3,19 ‰, a víztest legalsó (kifolyási) szelvénye fölötti teljes vízgyűjtőre vonatkozó leggyakoribb vízhozama az 1981 és 2010 közötti időszak adatai alapján 0,056 m³/s volt, a közvetlen vízgyűjtőre vonatkozó leggyakoribb vízhozam is 0,056 m³/s volt.

A víztest nem rendelkezik partvédelemmel és mederburkolattal, medrében keresztirányú műtárgyak nem találhatóak.

A Magyarország felülvizsgált, 2015. évi vízgyűjtő-gazdálkodási tervéről szóló 1155/2016. (III.31.) Korm. határozatának (a továbbiakban: VGT2) adatai alapján 2013-ban a vízfolyásból, Lak és Szakácsi közigazgatási területén öntözési célú vízkivétel történt, mely nem minősült fontos egyedi terhelésnek.

A Vadász-patak felső vízrendszere víztest természetes víztestnek tekinthető. A víztest tervezett beavatkozás előtti összesített hidromorfológiai elemek szerinti állapota jó, az összesített fizikai-kémiai elemek szerinti állapota jó, míg a biológiai elemek szerinti állapota rossz.

A Vadász-patak felső vízrendszere közvetlen vízgyűjtő-területének 20,34%-a, azaz mintegy 30,42 km² nitrátérzékeny területen fekszik. A VGT2 alapján a víztest 2010 és 2012 között Nyésta, Tomor, Lak és Hegymeg tisztított települési szennyvizének befogadója volt. A szennyvizet biológiai úton tisztították, és foszfor-, illetve nitrogéneltávolítást is végeztek, így a bevezetett tisztított szennyvizek nem gyakoroltak jelentős tápanyag- és szervesanyagterhelést.

A dokumentáció szerint a tervezett beavatkozások által érintett terület összesen 3 db felszín alatti víztest felszíni vetületének területét érinti, azonban ezek közül csak egy van olyan magasságban, hogy potenciálisan érintettnek tekinthető.

A beavatkozással érintett terület alatt a felszínhez legközelebb elhelyezkedő víztest az sp.2.7.1 Cserhát (VOR azonosító: AIQ576) sekély porózus víztest. A víztest a Hernád, Takta (2-7) vízgyűjtő-gazdálkodási alegységbe tartozik.

Az érintett felszín alatti víztest kiterjedése 816,03 km², átlagos tetőszintje terep alatt 8 m, átlagos fekvőszintje terep alatt 15 m, átlagvastagsága 5 m. A felszín alatti víztest összesített mennyiségi állapotminősítés eredménye is és az összesített kémiai állapota jó, míg a diffúziós teszt, a vízbázis teszt, a felszíni víz teszt eredménye és az összesített trend szerinti minősítés a víztest esetében jó.

A felszíni víztestek vonatkozásában a jó ökológiai állapot elérése a beruházás által nem veszélyeztetett, tekintve, hogy az alegységi tervben nevesített vízfolyás vonatkozásában a jó ökológiai állapot eléréndő megfogalmazáshoz rendelt ökológiai intézkedések megtételére a tervezett beruházás nincs hatással, ezen intézkedések megtételét nem veszélyezteti.

A projekt keretében tervezett beavatkozások következtében hosszabb távon megjelenő tényleges hatótényező értékelése alapján megállapítható, hogy a projekt kivitelezése nem fog kategóriaromlást okozó állapotváltozást okozni a biológiai minőségi elemekben.

A tervezett beruházással érintett területen nem található felszíni vagy felszín alatti ivóvízbázis vagy annak védőterülete.

A Kvt. 66/A. § (1) bekezdése alapján a környezethasználattal járó tevékenység engedélyezésére irányuló hatósági eljárásban, így jelen eljárásban is a vízvédelmi, mint környezetvédelmi szempontok érvényesülését szakhatósági közreműködés keretében kell vizsgálni.

A 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet 10. § (4) bekezdés alapján:

„A környezetvédelmi engedély megadásáról szóló határozatban az engedély feltételei között:
b) előírhatók:

bb) jogszabályi feltételek fennállása esetén egyes határértékek is,

bc) a környezetvédelmi engedély megadását követő, a környezethasználat megkezdéséhez esetlegesen szükséges további engedélyek megszerzéséhez kielégítendő és a környezeti hatásvizsgálat alapján meghatározható feltételek.”

Vízügyi és vízvédelmi szempontból a fentieket is figyelembe véve a rendelkező résszel összhangban következő lényegi megállapítások tehetők:

Az építés ideje alatt, a gépek tisztítása esetén törekedni kell arra, hogy a szennyezett víz élővízfolyásba kerülése ne következzen be. A beruházással érintett vízfolyások környezetében szennyezőanyag elfolyással járó tevékenység nem végezhető (munkagépek karbantartása, üzemanyag feltöltés stb.), gépek tárolására szolgáló telep nem alakítható ki.

A gépjárművek tisztítását kizárólag a célnak megfelelő mosókban lehet végezni.

Felhívom a figyelmet a 219/2004. (VII.21.) Korm. rendelet 10. § (1) bekezdés b) pontjában foglaltakra, mely alapján a felszín alatti vizek jó minőségi állapotának biztosítása érdekében tevékenység csak a felszín alatti víz, földtani közeg (B) szennyezettségi határértéknél kedvezőbb állapotának lehetőség szerinti megőrzésével végezhető.

A tervezett beruházás létesítése és üzemeltetése vízgyűjtő gazdálkodás szempontjából megállapított és feltárt állapotok egyikét sem fogja megváltoztatni az alábbiak miatt:

- minőségi oldalról a felszín alatti víztest jó állapotát a tervezett beruházás nem fogja megváltoztatni;
- mennyiségi oldalról a felszín alatti vizek mennyiségi állapotát Magyarországon szabályozási módszerekkel lehet leginkább befolyásolni, mivel a tervezett beruházás nem növeli a vízkivétel iránti igényt, ezáltal a tervezett tevékenység hosszú távon várhatóan nem lesz kimutatható hatással a felszín alatti víztestek mennyiségi állapotára.

A tervezett beruházás üzemeltetésének a felszín alatti vizek vonatkozásában – sem mennyiségi, sem minőségi tekintetben – nem várható hosszú távú kimutatható negatív hatása. A talajra, a földtani közegre gyakorolt hatás az üzemelés során semleges.

A dokumentáció alapján megállapítható, hogy a projekt kivitelezése várhatóan kedvezőtlen irányba befolyásolja az érintett víztest biológiai minőségi elemek alapján történő állapotminősítésének eredményeit a magasabb rendű növényzet, a makroszkópikus vízi gerinctelenek és a halak alapján történő minősítés esetében egyaránt.

Ezek a biológiai minőségi elemekben tapasztalható kedvezőtlen irányú változások azonban a víztestnek csak az állandó duzzasztással érintett 1715 m hosszú szakaszát, ill. átjárhatóság tekintetében a tervezett duzzasztó műtárgy fölötti patakszakaszt érinti.

A kedvezőtlen változások összességében a vízfolyás teljes hosszának 4,7%-át érintik, ill. a hosszirányú átjárhatóság tekintetében 15%-át. A várható kedvezőtlen irányú változások a Vadász-patak felső vízrendszere összetett víztest esetében lokálisak lesznek, a víztest egészére nézve nem okoznak egy osztályközt elérő kedvezőtlen irányú állapotváltozást.

A dokumentációban foglaltak alapján megállapítható, hogy a tevékenységhez kapcsolódóan a vízellátás, a keletkező csapadékvíz elvezetés megfelelően megoldott.

Vízvédelmi szempontból megállapítottam, hogy a tevékenység kapcsán „a felszíni és felszín alatti vizek minősége védelmére és állapotromlására vonatkozó jogszabályban, illetve határozatban meghatározott előírások érvényesíthető-e” szakkérdéseket a dokumentáció megfelelően vizsgálta, illetve javasolt műszaki és szervezési intézkedéseket is a várható hatások minimalizálása érdekében.

Megállapítható, hogy jelen projekt keretében tervezett beavatkozások a Vadászpaták felső vízrendszer felszíni víztestet érő lokális (viszonylag rövid szakaszt érintő) kedvezőtlen változások ellenére összességében nem befolyásolják hosszú távon negatív irányban az érintett felszíni és felszín alatti víztestekkel kapcsolatban a Víz Keretirányelv által meghatározott környezeti célkitűzések teljesülését, így nincs szükség az érintett víztestek kedvezőtlen állapotváltozását okozó hatások mérséklése céljából külön intézkedések tervezésére, valamint további, alternatív műszaki megoldások részletes vizsgálatára.

Az esetlegesen bekövetkező havária esetén a szennyezőanyag terjedése ellen azonnal intézkedni kell. Az elfolyt szennyezőanyagokat az átitatott közeggel együtt zárt tároló edénybe kell gyűjteni és a veszélyes hulladékkal kapcsolatos egyes tevékenységek részletes szabályairól szóló 225/2015. (VIII. 7.) Korm. rendelet előírásai alapján kell kezelni.

Figyelembe kell venni továbbá a 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet 10. § (1) bekezdés b) pontjában foglaltakat, miszerint a felszín alatti vizek jó minőségi állapotának biztosítása érdekében tevékenység csak a felszín alatti víz, földtani közeg (B) szennyezettségi határértéknél kedvezőbb állapotának lehetőség szerinti megőrzésével végezhető.

A vízügyi hatóságtól elvi vízjogi engedély kérhető a létesítmény tervezését megelőzően, valamint a Vgtv. 28/A § (1) bekezdés a) pontja alapján engedély szükséges a vízimunka elvégzéséhez, a vízilétesítmény megépítéséhez és átalakításához (vízjogi létesítési engedély), a vízilétesítmény használatba vételéhez és üzemeltetéséhez, a vízhasználathoz (vízjogi üzemeltetési engedély) és a vízilétesítmény megszüntetéséhez (megszüntetési engedély).

A dokumentáció szerint a létesítés és az üzemelés esetén az elvárható legnagyobb gondossággal fognak eljárni, azonban a legnagyobb elővigyázatosság mellett is szennyező anyag kerülhet a talajra, munkaterületre, felszíni vízbe, ilyen esetben a környezethasználó a Ktv. 8. § (2) bekezdése alapján köteles gondoskodni a tevékenysége által bekövetkezett környezetkárosodás megszüntetéséről, a károsodott környezet helyreállításáról.

A fentiek érdekében 90/2007. (IV. 26.) Korm. rendelet szerinti intézkedéseket meg kell tennie és az illetékes hatóságokat értesítenie kell, az elővigyázatosság elvére tekintettel előírást tettem.

A vízjogi létesítési engedély alapján megépített vízilétesítmények használatba vételével kapcsolatos előírást a Vgtv. 28/A § (1) bekezdés b) pontja alapján tettem meg. A vízimunkák és vízilétesítmények megvalósításával kapcsolatban előírtam, hogy azok csak vízjogi létesítési engedély birtokában építhetők meg, illetve üzemeltethetőek.

A felszíni és a felszín alatti vizek védelmével, a vízvédelmi szakkérdések vizsgálatával kapcsolatban megállapítottam, hogy a fenti előírások, továbbá a benyújtott dokumentációban vázolt megoldások és intézkedési javaslatok betartása mellett a tárgyi létesítmény megvalósítása megfelel a 220/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet és a 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet követelményeinek is.

Megállapítottam továbbá, hogy tervezett beruházás a fenti előírások, továbbá a benyújtott dokumentációban felvázolt műszaki megoldások betartása mellett az árvíz és a jég levonulására, a mederfenntartásra káros hatást nem gyakorol.

A 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet 30. § d) pontja az alábbiak szerint rendelkezik:

„30. § Ez a rendelet a Kvt.-vel együtt

d) a vízgyűjtő-gazdálkodás egyes szabályairól szóló 221/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet 10. §-ával és 11. §-ával együtt, a vízpolitika terén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról szóló 2000. október 23-i 2000/60/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 4. cikk (7) – (9) bekezdésének való megfelelést szolgálja.”

A dokumentációban felvázoltak alapján megállapítható, hogy a tervezett beruházás nem veszélyezteti a felszíni és a felszín alatti víztestek jó állapotban tartását, valamint a VGT2-ben előírt célkitűzéseket, továbbá intézkedések megvalósítását. A fentiekre tekintettel a rendelkező részben foglaltak szerint döntöttem.”

Egyebekben a keresetlevélben foglaltak nem befolyásolják a meghozott döntést, nem tartalmaznak olyan új információt, amit az eljárás során a környezetvédelmi, természetvédelmi hatóság ne vett volna figyelembe.

Szükséges ugyanakkor rögzíteni, hogy a meghozott elutasító döntés természetvédelmi indokon alapul, azt a környezetvédelmi, természetvédelmi hatóság saját hatáskörében hozta meg, míg a vízgazdálkodási, vízvédelmi hatóság szakhatósági állásfoglalása is nyilvánvalóan saját hatáskörben született. A szakhatósági állásfoglalást a környezetvédelmi hatóság figyelembe vette, de az nem természetvédelmi hatáskörben került meghozatalra. Azonban természetvédelmi szempontból a kérelem alapjául szolgáló dokumentációt és a Víz Keretirányelvben rögzítetteket másképpen értékelte környezetvédelmi és természetvédelmi hatóság.

A környezetvédelmi hatóság a keresetlevél egyidejű megküldésével ismételtlen megkereste az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóságát, mely ANPI/75-3/2022. számon adott válaszában az ANPI/1234-5/2021. És ANPI/75-2/2022. számon adott véleményét továbbra is fenntartja.

Ennek kapcsán szükséges hangsúlyozni, hogy a környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló 314/2005 (XII. 25.) Korm rendelet 6. melléklet 1. c) pontja szerint a környezetvédelmi hatástanulmányoknak tartalmaznia kell a számba vett fő változatok részletes leírását. A természetvédelmi érdekeket jobban figyelembe vevő, kevésbé sértő - sőt akár nagyobb árvízcsúcs csökkentő hatású - alternatívák számba vételének fontosságát az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság első szakvéleménye már tartalmazza. Ezen szakvéleményt az eljárás során kérelmező megismerte. Ennek ellenére más változatok számba vétele nem történt, alternatívák vizsgálatára nem került sor. A tervező ezzel kapcsolatosan mindösszesen arra hivatkozott, hogy egy állandó vízü tározó megvalósítására van lehetőség a projektben. **Kifejezetten hivatkozott arra, hogy „... a kimondottan az árvízi biztonság megteremtése érdekében tervezett beruházások nem támogathatók”**. Ennél többet a keresetben sem adtak elő. Ezek fényében legalábbis kérdéses az árvízi biztonságra való hivatkozás megalapozottsága.

A keresetlevélben foglaltakra fentiek mellett az alábbiakban teszem meg értékelésemet:

Az Országos Vízügyi Főigazgatóság álláspontja szerint a kérelem elutasítása a természetvédelmi, valamint tájvédelmi szakkérdés vizsgálatával összefüggésben nem került oly módon megindoklásra, hogy az az érdemi döntést ténybeli és jogi szempontból megalapozza.

A természet védelméről szóló törvénynek a mai napig nem született végrehajtási rendelete, az általános elvek, a törvény rendelkezéseinek érvényre juttatása egyedi előírások megtételével érhető el, illetve ezen elvekre alapozva kerülnek egyes kérelmek elutasításra, ahogy az a BO/32/00129-8/2022. számú határozat esetében is történt. A hatóság meglátása szerint a Tvt. 5. és 8. §-a már alapelvi szinten is rögzíti a természeti értékek, valamint a területek védelmét.

Az Országos Vízügyi Főigazgatóság a BO/32/00129-8/2022. számú határozatban hivatkozott Tvt. 17. § (1) bekezdésből – A 8. § (1) bekezdés rendelkezéseinek megfelelően a vadon élő szervezetek élőhelyeinek, azok biológiai sokféleségének megóvása érdekében minden tevékenységet a természeti értékek és területek kíméletével kell végezni. – nem a természeti értékek kíméletére vonatkozó fordulatot emeli ki, hanem a természeti területekre vonatkozó részt, és hivatkozza a BO/32/00129-8/2022. számú határozatban egyáltalán nem idézett és nem indokolt 15. § rendelkezéseit.

(Itt kívánom egyébként megjegyezni, hogy a tározóval érintett ingatlanokon a természeti terület kijelölésének ténye azért nincs feljegyezve, mivel a Tvt. 15. § (2) bekezdése szerinti jegyzék még nem került közzétételre.)

Egyetértve az Országos Vízügyi Főigazgatóság álláspontjával, miszerint az árvíz az élőhelyeket és a védett fajokat is veszélyezteti, azonban ez csak egy kis része az árvízvédelemmel védett értékeknek, illetve hogy az árvízvédelem ösztársadalmi érdek, - az alternatívák vizsgálata szükségességének indokolásakor már rögzítettek mellett - hangsúlyozni kívánom, nem az árvíz elleni védekezés fontossága lett megkérdőjelezve.

A tervek szerint a leendő tározó komplex hasznosítására kerülne sor, az árvízvédelemben betöltött árvízcsúcs-csökkentő szerepén kívül egyéb vízhasznosítási (öntözési, jóléti) formák is szóba kerülhetnek, amik külső anyagbevitellel és élőlénytelepítéssel járnának.

Ahogy az a BO/32/00129-8/2022. számú és jelen határozat is rögzíti, azt tartotta a Környezetvédelmi Hatóság aggályosnak, egyetértve a természetvédelmi kezelő Aggteleki Nemzeti Park Igazgatósággal, hogy a tervezett völgyzárógátás tározó létesítésével a patak mintegy 2,5 km hosszúságú szakasza állandó vízü tározóvá alakulna, ezáltal a vízfolyás erősen módosítottá válna, ökológiai állapota a jelenlegihez képest mindenképpen romlana. Ugyanakkor vizsgálatra és megfelelő megalapozottság után elviekben elfogadhatónak tartotta volna ugyanezen a helyszínen egy normál körülmények között szárazon álló záportározó kialakítását, melynek sokkal jelentősebb árvízcsúcs csökkentő szerepe lehetne.

Ezen javaslatot azonban a tényállás teljes körű tisztázása érdekében megkeresett VIZITERV Environ Kft. gyakorlatilag nem értékelte. Szakmailag nem támasztotta alá, hogy árvízvédelmi szempontból miért egy állandó vízü tározó, és miért nem egy szárazon álló záportározó a megfelelő megoldás. Válaszában gyakorlatilag a területen fellelhető élőhelyfoltokra, valamint a jelenleg jellemző különböző vízi és szárazföldi fajokra, továbbá azok jövőbeli várható ökológiai helyzetére tért ki.

Tény, hogy a beruházás megvalósulásával állóvízzé válna a víztest egy része, ahonnan teljesen más kémiai paraméterekkel jellemezhető víz kerülne a tározó alatti vízfolyás szakaszokra (tehát a Kupai-Vadász-patakba, és az alatt, a Vadász-patakba is). Ez legalább a Kupai-Vadász-patak vonatkozásában kétségesé teszi, hogy az összesített fizikai-kémiai elemek szerinti jó állapot fenntartható-e.

A vízterre nem jellemző állóvízi fajok tömeges megjelenésével és a rheofil fajok eltűnésével esély se lenne annak későbbi javulására. A magasabb rendű növényzet és a halak vonatkozásában az érintett vízfolyás-szakasz állapotminősítésének eredménye szintén kedvezőtlen irányban változna.

Az eljárás az eljárási költségekről, az iratbetekintéssel összefüggő költségtérítésről, a költségek megfizetéséről, valamint a költségmentességről szóló 469/2017. (XII. 28.) Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés 2. pontja szerinti eljárási költségét (igazgatási szolgáltatási díj összegét) a környezetvédelmi és természetvédelmi hatósági eljárások igazgatási szolgáltatási díjairól szóló 14/2015. (III. 31.) FM rendelet 2. számú melléklet 12. pontja alapján állapítottam meg, viseléséről e rendelet 2. § (1) bekezdése és az Ákr. 128. § (1) bekezdése alapján rendelkeztem.

A döntés elleni jogorvoslatról és a keresetlevél előterjesztéséről az alábbi jogszabályhelyek figyelembevételével adtam tájékoztatást

- az Ákr. 114. § (1) bekezdése,
- a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 21. § (6) bekezdése,
- a bíróságok elnevezéséről, székhelyéről és illetékességi területének meghatározásáról szóló 2010. évi CLXXXIV. törvény 3/A. §,
- a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (Kp.) 13. § (1) bekezdése, a 28. §-a, a 29. § (1) bekezdése, a 39. § (1) és (2) bekezdése,
- a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 605. § (1) bekezdése,
- az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény 9. § (1) bekezdése,
- a Kp. 39. § (6) bekezdése és az 52. § (1) bekezdése.

Miskolc, 2022. április 29.

dr. Alakszai Zoltán
kormány megbízott
nevében és megbízásából:

Bese Barnabás
főosztályvezető

Kapják:

1. Országos Vízügyi Főigazgatóság 1012 Budapest, Márvány utca 1/D
(HK: **VIZUGY**; KRID: **447457988**)
2. VIZITERV Environ Kft. 4400 Nyíregyháza, Széchenyi utca 15. (CK: **13648013**)
3. Kupa Község Önkormányzata 3813 Kupa, Rákóczi út 3. (HK: **KUPA**; KRID: **516957138**)
4. Felsővadász Község Önkormányzata 3814 Felsővadász, Ady E. u. 1.
(HK: **FVHIV**; KRID: **416927118**)
5. Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
(3525 Miskolc, Dózsa György u. 15.) (KÉR)
6. Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság Megelőzési és Engedélyezési Szolgálat (1149 Budapest, **Mogyoródi út 43.**) (HK: **OKF22777**; KRID: **723206798**)
7. Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Népegészségügyi Főosztály
(e-mail: nepegeszsegugy@borsod.gov.hu)
8. Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Főosztály Örökségvédelmi Osztály (e-mail: epitesugy@borsod.gov.hu)
9. Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Agrárügyi Főosztály Növény - és Talajvédelmi Osztály (e-mail: novenyvedelem@borsod.gov.hu)
10. Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Agrárügyi Főosztály Erdészeti Osztály
(e-mail: erdeszet.miskolc@borsod.gov.hu)
11. Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Földhivatali Főosztály Földhivatali Osztály (Encs)
(e-mail: foldhivatal.encs@borsod.gov.hu)
12. Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága Bányászati és Gázipari Főosztály Miskolci Bányafelügyeleti Osztály (Hiv.sz.: **BO/15/02435-2/2021**), (HK: **469506375**)
13. Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztály Hulladékgazdálkodási Osztály (üisz: **BO/51/01976-2/2021**)
(e-mail: hulladekgazdalkodas@borsod.gov.hu)
14. Honlapra
- 15-16. Iratokhoz